תלמוד ירושלמי סוכה

תלמוד ירושלמי

The Jerusalem Talmud, edition by Heinrich W. Guggenheimer. Berlin, De Gruyter, 1999-2015, ברישיון CC BY.
geulaquiz.com

פרק א

א משנה: סוּכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה. וְרַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְשֶׁאֵין לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ פְּסוּלָה.

הלכה: סוּכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה כול׳. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ סְתָם. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רַב. וְרַבָּנָן יָלְפִין לָהּ מִפִּיתְחוֹ שֶׁלְהֵיכָל. וְרִבִּי יוּדָה יְלִיף לָהּ מִפִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם. אִם מִפִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם דַּיּוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. פִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם גּוֹבְהוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה. וְרָחְבּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. אֲפִילוּ אַרְבָּעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. אֲפִילוּ מֵאָה אַמָּה. אָמַר רִבִּי אַבִּין. רִבִּי יוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ וְרַבָּנָן כְּדַעְתְּהוֹן. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. וְכֵן גְּשָׁרִים הַמְפוּלָּשִׁין מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן. אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַתִּקְרָה כְּאִילּוּ הִיא יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת. כָּךְ אַתְּ אָמַר הָכָא. אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַמַּלְתִּיָּרָה כְּאִילּוּ הִיא יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת. הִיא דַעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה בְּסוּכָּה הִיא דַעְתֵּיהּ בְּמָבוֹי. הִיא דַעְתְּהוֹן דְּרַבָּנָן בְּסוּכָּה הִיא דַעְתְּהוֹן בְּמָבוֹי. וְלֹא דַמְיָא. יֵשׁ דְּבָרִים כְּשֵׁרִים בַּסּוּכָּה וּפְסוּלִים בְּמָבוֹי כְּשֵׁירִים בְּמָבוֹי וּפְסוּלִים בַּסּוּכָּה. דּוּקְרָנִין כְּשֵׁירִים בַּסּוּכָּה וּפְסוּלִין בְּמָבוֹי. וְתַנֵּי כֵן. הֲבִיא אַרְבָּעָה דַּקְרָנִין וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן. בַּסּוּכָּה כָּשֵׁר וּבְמָבוֹי פָּסוּל. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בִּגְבוֹהִין שְׁלֹשָׁה לְמַעְלָה מִכּוֹתְלֵי הַמָּבוֹי. אֲבָל אִם אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה לְמַעְלָה מִכּוֹתְלֵי הַמָּבוֹי כָּשֵׁר. בְּשֶׁאֵין בָּהֶן רוֹחַב אַרְבָּעָה. אֲבָל אִם יֵשׁ בָּהֶן רוֹחַב אַרְבָּעָה אֲפִילּוּ גְבוֹהִין כַּמָּה כָּשֵׁר. דְּפָנוֹת כְּשֵׁירוֹת בַּסּוּכָּה וּפְסוּלוֹת בְּמָבוֹי. וְתַנֵּי כֵן. שְׁתַּיִם כְּהִילְכָתָן וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טָפַח. רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁתַּיִם שֶׁלְאַרְבָּעָה אַרְבָּעָה טְפָחִים וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טָפַח כָּשֵׁר. וּבְמָבוֹי עַד שֶׁיְּהֵא מְגוּפָּף מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו. רָחַב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת. בַּסּוּכָּה כָּשֵׁר וּבְמָבוֹי פָּסוּל. הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן אֶת הַדַּלַעַת וְאֶת הַקִּיסוֹס וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו פְּסוּלָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. עַל בֵּית סָאתַיִם. אֲבַל יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם נַעֲשֵׂית כְּמִחְיָצָה שֶׁהוּקְפָּה זְרָעִים. שֶׁאֵין מוּתָּר לְטַלְטֵל בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. חַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ. בַּסּוּכָּה פְּסוּלָה. בְּמָבוֹי כָּשֵׁר. סוּכָּה מְקוּרָה פְּסוּלָה. מָבוֹי מְקוּרֶה כָּשֵׁר. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לֹא סוֹף דָּבָר מְקוּרֶה. אֶלָּא אֲפִילּוּ נָתַן מִלַּתְּרָה וְיֵשׁ בָּהּ רוֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מַתֶּרֶת אֶת הַמָּבוֹי.

אִילּוּ בַיִת שֶׁהוּא גְבוֹהַּ מִכַּמָּה שֶׁמָּא אֵינוֹ חַיָּיב בִּמְזוּזָה. אֵינוֹ חַיָּיב בְּמַעֲקֶה. אֶלָּא בַיִת מְקוּרֶה. אֵין סוּכָּה מְקוּרָה. מָצִינוּ סִיכּוּךְ שֶׁהוּא כְּקִירוּי. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הִרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. אֶלָּא בַיִת מְגוּפָּף וְאֵין סוּכָּה מְגוּפָּפֶת. וַהֲרֵי אֶכְסֶדְרָה שֶׁנִּפְרְצָה בִּמְלוֹאָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רִבִּי אִילָא [בְּשֵׁם] רַב וְרִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. מְטַלְטְלִין בְּכוּלָּהּ. מַאי כְדוֹן. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַתּוֹרָה אָמְרָה בַּסּוּכוֹת תֵּשְׁבוּ. עַד עֶשְׂרִים אַמָּה אַתְּ יוֹשֵׁב בְּצִילָּהּ שֶׁלְסוּכָּה. מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וּלְמַעֲלָן אַתְּ יוֹשֵׁב בְּצִילָּן שֶׁלְדְּפָנוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בִּנְתוּנָה לְמַעֲלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדְּפָנוֹת. אֲבָל אִם הָיְתָה נְתוּנָה לְמַטָּה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדְּפָנוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵה. עַל דַּעְתָּךְ דְּאַתְּ אָמַר. בַּדְּפָנוֹת הַדָּבָר תָּלוּי. נִיתְנֵי. סוּכָּה שֶׁהִיא נְתוּנָה לְמַעֲלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדְּפָנוֹת כְּשֵׁירָה. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. בְּשֶׁאֵינָהּ מַחֲזֶקֶת אֶלָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. אֲבָל אִם הָיְתָה מַחֲזֶקֶת יוֹתֵר כְּשֵׁירָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יֹאשִׁיָה. בְּשֶׁאֵין דַּפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ. אֲבָל אִם הָיוּ דַפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ כְּשֵׁירָה. וְהָא מַתְנִיתָא פְלִיגָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה. מַעֲשֶׂה בְסוּכָּתָהּ שֶׁלְהֵילֵנִי הַמַּלְכָּה בְלוֹד שֶׁהָיְתָה גְבוֹהָה יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וְהָיוּ חֲכָמִים נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין בָּהּ וְלֹא אָמַר אָדָם דָּבָר. אָמְרוּ לוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהִיא אִשָּׁה וְאֵין אִשָּׁה מְצַוָּה עַל הַמִּצְוֹת. אָמַר לָהֶן. אִם מִשָּׁם רְאָיָה וַהֲלֹא שִׁבְעָה בָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָיוּ לָהּ. אִית לָךְ מֵימַר. בְּסוּכָּתָהּ שֶׁלְהֵילֵנִי בְּשֶׁאֵינָהּ מַחֲזֶקֶת אֶלָּא כְּדֵי רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. אֶלָּא בְּשֶׁאֵין דַּפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ. מִסְתַּבְּרָא מַה דַּאֲמַר רִבִּי יֹאשִׁיָה. לֵית הִיא פְלִיגָא. דִּכְן אָרְחֵיהוֹן דַּעֲתִירַיָּיא מִיעֲבַד דַּפְנָתָא קְלִילָן דִּי יַיא קְרוּרָה עֲלִיל.

רַב הוֹשַׁעְיָה בָעֵי. הֵבִיא נֶסֶר וּנְתָנוֹ עַל גַּבֵּי חוּלְיָיה שֶׁלְעָמּוּד. פְּשִׁיטָא. אִם יָמוּד מִן הַנֶּסֶר יֵשׁ כָּאן עֶשְׂרִים אַמָּה. אִם יָמוּד מִן הַקַּרְקַע אֵין כָּאן עֶשְׂרִים אַמָּה. מָה אַתְּ עָבִיד לֵיהּ. כְּאָוִיר פָּסוּל. כְּכָךְ פָּסוּל. אֵין תַּעֲבִדִינֵיהּ כְּאָוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֵין תַּעֲבִדִינֵיהּ כְּכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם חִזְקִיָּה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ. כְּכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. שֶׁלֹּא בָא אֶלָּא לְהֵיתִירָהּ שֶׁלְסוּכָּה. אָמַר רִבִּי מְיַישָׁא. וּתְמִיהָה אֲנָא הֵיךְ רַב הוֹשַׁעְיָה צָרִיכָה לֵיהּ. וְלָמָּה לֹא יִלְיף לָהּ מִן הָדָא דְּרִבִּי בָּא בַּר מָמָל. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הַמְשַׁלֵּשׁ דְּפָנוֹת מִלְמַעְלָן לְמַטָּן. אִם גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. וְאָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּצִילָּן שֶׁלְדְּפָנוֹת. אֲבָל אִם הָיָה יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּצִילָּן שֶׁלְדְּפָנוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. לֵית הָדָא דְּרִבִּי בָּא בַּר מָמָל אוֹלְפָן. מִן מַתְנִיתָן יְלִיף לָהּ רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. כְּצוֹצְטְרָא שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַיָּם אֵין מְמַלִּין הֵימֶינָּה בַּשַּׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְבוֹהָ עֲשָׂרָה טְפָחִים בֵּין מִלְמַעְלָן בֵּין מִלְמַטָּן. וְאָמַר רִבִּי זְעוּרָה רַב יְהוּדָה בְשֵׁם רַב. וְהִיא שֶׁתְּהֵא מְחִיצָה מְשׁוּקַעַת בַּמַּיִם כְּמִלּוֹאוֹ שֶׁלְדָּלִי. וְלֹא דַמְיָא. יָם כַּרְמְלִית הִיא. אֵינָהּ לֹא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא רְשׁוּת הָרַבִּים. בְּרַם הָכָא הַתּוֹרָה אָמְרָה בַּסּוּכוֹת תֵּשְׁבוּ. מְקַרְקַע סוּכָּה אַתְּ מוֹדֵד עֶשְׂרִים אַמָּה.

הָיְתָה (לְמַעֲלָן) [לְמַטָּה] מֵעֲשָׂרָה וְתוֹלֶה בָּהּ עִיטּוּרִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לְסַכֵּךְ בָּהֶן. מְמַעֲטִין בָּהּ לַסִּכּוּךְ. וְאִם לָאו מְמַעֲטִין בָּהּ לִכּוֹשֶׁר. הָיְתָה לְמַעֲלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וְתוֹלֶה בָּהּ עִיטּוּרִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לְסַכֵּךְ בָּהּ. מְמַעֲטִין בָּהּ (לַפְּסוּל) [לַכּוֹשֶׁר]. וְאִם לָאו מְמַעֲטִין בָּהּ (לַכּוֹשֶׁר) [לַפְּסוּל]. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי כְּשֵׁם שֶׁאָמְרוּ לְמַעֲלָן כָּךְ אָמְרוּ לְמַטָּן. קַשׁ וְתֶבֶן אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ. עָפָר וּצְרוֹרוֹת מְמַעֲטִין בָּהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. עָלוּ בוֹ עֲשָׂבִים אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ.

מְנַיִין לְמַעֲלָה מֵעֲשָׂרָה שֶׁהִיא רְשׁוּת אַחֶרֶת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת. וְכָתוּב. אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן

הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מַה דִּיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן רְשׁוּת אַחֶרֶת אַף דִּיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן רְשׁוּת אַחֶרֶת. וַאֲרוֹן לֹא תִשְׁעָה טְפָחִים הוּא. דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי אָמְרִין. וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. מְנַיִין לַכַּפּוֹרֶת שֶׁהִיא טֶפַח. תַּנָּה רִבִּי חֲנִינָה בֶּן שְׁמוּאֵל. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ נִתְנָה הַתּוֹרָה מִידָּה אוֹרְכָן וְרָחְבָן וְשִׁיעוּר קוֹמָתָן חוּץ מִן הַכַּפּוֹרֶת שֶׁנִּתְנָה הַתּוֹרָה מִידַּת אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ וְלֹא נִתְנָה שִׁיעוּר קוֹמָתָהּ. וּנְלַמְּדֵינוּהָ מִכְּלֵי קָטָן שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טוֹפַח סָבִיב. מַה כָּאן טֶפַח אַף כָּאן טֶפַח. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא וְעָשִׂיתָ זֵר זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב. מַה כָּאן כָּל שֶׁהוּא אַף כָּאן כָּל שֶׁהוּא. מַאי כְּדוֹן. רַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר. פְּנִי. אֵין פְּנֵי פְּחוּתִים מִטֶּפַח.

רִבִּי יוֹסֵה בָּעֵי. אִילּוּ מִגְדָּל שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבַּיִת גָּבוֹהַּ כַּמָּה. שֶׁמָּא אֵינוֹ מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לַבַּיִת וּמִן בַּיִת לְתוֹכוֹ. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מְרַבֵּעַ לָהֶן אֶת הָרוּחוֹת אֲנַן קַיְמִין. נִיחָא כְּמָאן דְּאָמַר. בָּאַמַּת חֻמְשָׁה. בְּרֹם כְּמָאן דְּאָמַר. בָּאַמַּת חֻמְשָׁה. וָאֲרוֹן לֹא שִׁבְעָה טְפָחִים וּמֶחֱצָה הוּא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. חַד יְלִיף לָהּ מִן הָאָרוֹן. וְחוֹרָנָה יְלִיף לָהּ מִן הָעֲגָלוֹת. [וְלָא יָדְעִינָן מָאן דְּיִלִיף לָהּ מִן הָאָרוֹן וּמָאן דְּיִלִיף לָהּ מִן הָעֲגָלוֹת.] מִסְתַּבְּרָא דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי יָלְפִין לָהּ מִן הָאָרוֹן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. [אָרוֹן תִּשְׁעָה] וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק יְלִיף מִן הָעֲגָלוֹת. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. מְנַיִין לָעֲגָלוֹת שֶׁהֵן גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה. לֹא כֵן תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי נְחֶמְיָה. צָב כְּמִין קַמָּרְסָטָה הָיוּ. אִילּוּ חוֹר בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחַב אַרְבָּעָה שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מוֹשִׁיטִין אֶת הַקְּרָשִׁים מִזּוֹ לָזוֹ תְּרוּיטוֹת הָיוּ.

תַּנֵּי. רִבִּי אוֹמֵר. אַרְבַּע אַמּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבָּעָה דְּפָנוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אַרְבָּעָה דְּפָנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבָּע דְּפָנוֹת. וְכֵן הָיָה רִבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב בִּמְזוּזָה. [אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת.] מִסְתַּבְּרָא דְּרִבִּי יְהוּדָה יוֹדֶה לְאֵילֵּין רַבָּנִן וְאֵילֵּין רַבָּנִן לֹא יוֹדוּ לְרִבִּי יְהוּדָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת שֶׁהִיא פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה וְאֵינָהּ טוֹבֶלֶת בְּמַעְשְׂרוֹת.

רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. אַרְבַּע. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. שָׁלֹשׁ. מַה טַּעֲמוֹן דְּרַבָּנִן. סֻכּוֹת סֻכּוֹת חֲרֵי שָׁלֹשׁ. אַחַת לְמַעְלָן וּשְׁתַּיִם לְמַטָּן וְהַשְּׁלִישִׁית מִדִּבְרֵיהֶן. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. סֵפֶת סֵפֶת סוּכּוֹת מָלֵא חֲרֵי אַרְבַּע. אַחַת לְמַעְלָן וְשָׁלֹשׁ לְמַטָּן וְהָרְבִיעִית מִדִּבְרֵיהֶן. רִבִּי חִייָה בַּר אָדָא אָמַר. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר טַּעֲמוֹן דְּרַבָּנִן וְחוֹרָנָה אָמַר טַּעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. מַה טַּעֲמוֹן דְּרַבָּנִן. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. חֲרֵי אַחַת לְמַעְלָן. [סוּכּוֹת] סוּכּוֹת סוּכּוֹת חֲרֵי שָׁלֹשׁ. מַה טַּעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. חֲרֵי אַחַת לְמַעְלָן. סֵפֶת סֵפֶת סוּכּוֹת מָלֵא חֲרֵי אַרְבַּע. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין שִׁמְעוּן טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְטַעֲמוֹן דְּרַבָּנִן מִן הָדֵין קְרָיָיא. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. חֲרֵי אַחַת. וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר. חֲרֵי שְׁתַּיִם. מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר. רַבָּנִן עָבְדִין מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר אַחַת. רִבִּי שִׁמְעוֹן עָבַד מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר שְׁתַּיִם.

וְתַנֵּי כֵן. שְׁתַּיִם כְּהִילְכָתָן וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טֶפַח. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁתַּיִם שֶׁלְּאַרְבָּעָה אַרְבָּעָה טְפָחִים וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טֶפַח כָּשֵׁר. רַב הוֹשַׁעְיָה בָּעֵי. אוֹתָן שֶׁלְּטֶפַח שֶׁנִּתְּנָן בָּאֶמְצַע מָהוּ. חָזַר וְאָמַר. אוֹתָן שֶׁלְּאַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁנִּתְּנָן בָּאֶמְצַע מָה הֵן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. כְּהָדֵין עוֹבְדָא אֲתָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וְאַכְשַׁר. וְתַנֵּי כֵן. חָצֵר שֶׁהָעֲמוּדִין מַקִּיפִין אוֹתָהּ חֲרֵי הָעֲמוּדִים כִּדְפָנוֹת. וְהָא מַתְנִיתָא פְלִיגָא. עֲשׂוּיוֹת כְּהִילְכָתָן כְּשֵׁירוֹת. שֶׁלֹּא כְהִילְכָתָן פְּסוּלוֹת. סָבְרִין מֵימַר בָּאֶמְצַע. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אִילּוּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד אִילּוּ. רַב אָמַר. אוֹתָהּ שֶׁלְּטֶפַח צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא מְשׁוּכָּה מִן הַכּוֹתֶל טֶפַח. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ כְנוּסָה כַּמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא יוֹצָא. רִבִּי בָּא חִינְנָה בַּר שֶׁלֶמְיָה רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. אֲפִילּוּ כְנוּסָה כַּמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא יוֹצָא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד כְּהָדֵין וְחַד כְּהָדֵין. כַּהֲנָא וְאַפָּא עָלוֹן וַהֲווֹן קוֹמֵי רַב כְּהָדָא דִּשְׁמוּאֵל. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. וְהִיא שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כִּלְחִיִּים.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא. נָעַץ אַרְבַּע קָנִים בְּאַרְבַּע זָוִיוֹת שֶׁל כֶּרֶם וְקָשַׁר גְּמִי מִלְּמַעֲלָן מַצִּיל מִשֵּׁם פֵּיאָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כִּמְחִיצַת שַׁבָּת כֵּן מְחִיצַת כִּלְאַיִם. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אֶצֶל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לִנְגִינַר וְהִרְאֵהוּ שָׂדֶה אַחַת וּבִית רָתָה הָיְתָה נִקְרֵאת וְהָיוּ שָׁם פְּרָצוֹת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְהָיָה נוֹטֵל [אָעִים] וְסוֹתֵם וְדוּקְרָנִים וְסוֹתֵם עַד שֶׁמִּיעֵטָן פָּחוּת מֵעֶשֶׂר. אָמַר. כֵּן הָיָה מְחִיצַת שַׁבָּת. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מוֹדֶה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְעִנְיַן שַׁבָּת [שֶׁאֵין] הַפֵּיאָה מַצֶּלֶת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אָמַר רִבִּי חַגַּיי. מַתְנִיתָא אָמְרָה [כֵּן]. מַקִּיפִין שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁהַפֵּיאָה [מַצֶּלֶת] יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר דַּייוֹ חֶבֶל אֶחָד.

רִבִּי יוֹנָה אָמַר. רַב הוֹשַׁעְיָה בָּעֵי. הָדָא פֵיאָה מָה אַתְּ אָמְרַת. מִלְּמַעֲלָן. מִן הַצַּד. אֵין תֵּימַר. מִלְּמַעֲלָן. כָּל שֶׁכֵּן מִן הַצַּד. אֵין תֵּימַר. מִן הַצַּד. הָא מִלְּמַעֲלָן לֹא. אֵין תֵּימַר. מִלְּמַעֲלָן. יְאוּת אָמַר רִבִּי חַגַּיי. אֵין תֵּימַר. מִן הַצַּד. לֹא אָמַר רִבִּי חַגַּיי כְּלוּם. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה. תִּיפְתָּר בְּעֶשׂוּיִין כְּמִין דְּקָרִים.

רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי אֶבְדִּימָא דְּחֵיפָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. לְגַבּוֹהַּ אֲפִילּוּ עַד מֵאָה אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוּדָן. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. לְעִנְיַן כִּלְאַיִם. אֲבָל לְעִנְיַן פֵּיאָה לֹא תְּהֵא פֵיאָה גְּבוֹהָה מִן הַקּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הִיא כִלְאַיִם הִיא שַׁבָּת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵה. מַה בֵּין פֵּיאָה מַה בֵּין קוֹרָה. קוֹרָה מַצֶּלֶת מֵרוּחַ אַחַת. פֵּיאָה אֵינָהּ מַצֶּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגוּפֶּפֶת מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ. וְאַתְיָא כַּהִיא דְּאָמַר רִבִּי זְעוּרָה בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. פֵּיאָה אֵינָהּ מַצֶּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגוּפֶּפֶת מֵאַרְבַּע

רוּחוֹתֶיהָ.

אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. טָוטָרְפֵּלִיּוֹת שֶׁבִּכְרָמִים אָסוּר לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן סוֹף תִּקְרָה וְאֵין סוֹף תִּקְרָה מַצִּיל מִשֵּׁם [פִּיאָה]. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִרְמְיָה בְּאַרְבַּע עֲמוּדִים וַעֲלֵיהֶם אַרְבָּעָה פִּיסְטַלִּיּוֹת. וְהִתִּיר לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן מִשֵּׁם פֵּיאָה. רִבִּי בּוּן וְרִבִּי בּוּן בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. פֵּיאָה מָהוּ שֶׁתַּצִּיל בְּסוּכָּה. אָמַר לוֹן. פֵּיאָה מַצֶּלֶת בְּסוּכָּה. סוֹף סָכָךְ מָהוּ שֶׁיַּצִּיל בְּסוּכָּה. אָמַר לוֹן. אֵין סוֹף סָכָךְ מַצִּיל בְּסוּכָּה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה. זֶה נַעֲשָׂה לְכָךְ. וְזֶה אֵינוֹ נַעֲשָׂה לְכָךְ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. כָּל אִילֵּין מִילַּיָּא לְעִנְיַן מַשָּׂא וּמַתָּן. הָא לְהוֹרוֹת אָסוּר לְהוֹרוֹת. מָה אִם סוּכָּה קַלָּה אַתְּ אָמַר אָסוּר. שַׁבָּת הַחֲמוּרָה לֹא כָל שֶׁכֵּן. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מָאן תַּנָּא. פֵּיאָה מַצֶּלֶת. לֹא רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר לֵיהּ. אַדַּהִי תַּנָּא.

נִמְצָאתָ אוֹמֵר לְעִנְיַן כִּלְאַיִם. כָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. אִם הֶעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד אָסוּר. מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֶשֶׂר. אִם הֶעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד. כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מוּתָּר. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר. יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ. כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מוּתָּר. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר.

לְעִנְיַן שַׁבָּת. כָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֶשֶׂר. אִם הֶעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד אָסוּר. יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ אָסוּר. רִבִּי חֲנַנְיָה רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. לֵית כָּאן מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. יֵשׁ כָּאן פִּירְצָה שְׁלֹשָׁה. אֵין כָּאן מְקוֹם אַרְבָּעָה. מְתִיב רִבִּי מָנָא. וְהָתַנִּינָן. מַקִּיפִין בַּקָּנִים. וְקָנֶה יֵשׁ לוֹ מָקוֹם. אָמַר לֵיהּ. לָא תְתִיבִינִי פָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה. שֶׁכָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם הוּא. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב. מִכָּל מָקוֹם. מְכַיְּנִין שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר.

רָאשֵׁי פְסָל הַיּוֹצְאִין מִן הַסּוּכָּה נִידּוֹנִין כְּסוּכָּה. רִבִּי חוּנָּה בְשֵׁם רַבָּנִן דְּתַמָּן. וּבִלְבַד עַל פְּנֵי כוּלָּהּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי חִייָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וַאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד הַדּוֹפָן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי חִייָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וַאֲפִילּוּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד הַדּוֹפָן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יָסָא נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי חִייָה בַּר בָּא. מָה הִיקֵּלְתָּה בָהּ. חַמְתָּהּ מְרוּבָּה מִצִּילָתָהּ.

וּכְשֶׁחַמְתָּהּ מְרוּבָּה מִצִּילָתָהּ פְּסוּלָּה. הָא מֻחֶצָּה לְמֻחֶצָּה כְּשֵׁירָה. סוּכָּה מְדוּבְלֶלֶת שֶׁצִּילָתָהּ מְרוּבָּה מֵחַמָּתָהּ כְּשֵׁירָה. הָכָא אַתְּ אָמַר כְּשֵׁירָה. וְהָכָא אַתְּ אָמַר פְּסוּלָּה. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. שַׁנְיָיא הִיא בְּאִילֵּן שֶׁדַּרְכּוֹ לְפַסֵּעַ.

ב משנה: סוּכָּה הַיְשָׁנָה בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְאֵיזוֹ הִיא הַיְשָׁנָה כָּל שֶׁעָשָׂאָהּ קֹדֶם לֶחָג שְׁלשִׁים יוֹם. אֲבָל אִם עָשָׂאָהּ לְשֵׁם הָחַג אֲפִילּוּ מִתְּחִילַּת הַשָּׁנָה כְּשֵׁירָה:

הלכה: סוּכָּה הַיְשָׁנָה בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. תַּנֵּי. צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. חֲבֵרַיָּא אָמְרֵי. טָפַח. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. כָּל שֶׁהוּא. מָאן דְּאָמַר. כָּל שֶׁהוּא וּבִלְבַד עַל פְּנֵי כוּלָּהּ. אַף בְּמַצָּה כֵן. מַצָּה הַיְשָׁנָה תַּפְלוּגְתָּא דְבֵית שַׁמַּי וּדְבֵית הִלֵּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא עֲשָׂאָהּ לְשֵׁם פֶּסַח דָּבָר בָּרִיא שֶׁלֹּא דִיקְדֵּק בָּהּ. סוּכַּת הָרוֹעִים סוּכַּת הַיּוֹצְרִים כְּשֵׁירָה. עֲשׂוּיָה כְהִילְכָתָהּ כְּשֵׁירָה. שֶׁלֹּא כְהִילְכָתָהּ פְּסוּלָּה.

הָעוֹשֶׂה סוּכָּה לְעַצְמוֹ מָהוּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת סוּכָּה. לְאַחֵר. לַעֲשׂוֹת סוּכָּה לְשִׁמּוֹ. נִכְנַס לֵישֵׁב בָּהּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסּוּכָּה. מְשֻׁהוּא מְבָרֵךְ עָלֶיהָ בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלֶיהָ עוֹד מֵעַתָּה. חָנִין בַּר בָּא בְשֵׁם רַב. וּזְמַן. מִכֵּיוָן שֶׁחִשַּׁשְׁיכָהּ מָהוּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רַב הוֹשַׁעְיָה אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי אִילָא אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי זְבִידָה אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי חִייָה בַּר אָדָא עֲבִיד לָהּ שְׁמוּעָה. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי חָמָה אֲבוֹי דְּרִבִּי אוֹשַׁעְיָה. מִכֵּיוָן שֶׁחִשַּׁשְׁיכָהּ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן.

ג משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ תַּחַת הָאִילָן כְּאִילּוּ עֲשָׂאָהּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. סוּכָּה עַל גַּבֵּי סוּכָּה הָעֶלְיוֹנָה כְּשֵׁירָה וְהַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָּה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֶלְיוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה:

הלכה: שְׁנֵי סְכָכִין זֶה עַל גַּבֵּי זֶה. הָעֶלְיוֹן חַמָּתוֹ מְרוּבָּה מִצִּילָתוֹ. הַתַּחְתּוֹן אֵין חַמָּתוֹ מְרוּבָּה מִצִּילָתוֹ. עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה צִילָּתָן מְרוּבָּה מְחַמָּתָן. כַּמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶן וְיִצְטָרְפוּ. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. עֲשָׂרָה. וְחוֹרָנָה אָמַר. אַרְבָּעָה. מָתִיב מָאן דְּאָמַר עֲשָׂרָה לְמָאן דְּאָמַר אַרְבָּעָה. מִשֵּׁם אֹהֶל. מָצָאנוּ אוֹהֶל שֶׁהוּא טָפַח.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֶלְיוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. מַה. דִּיּוּרִין מַמָּשׁ אוֹ אֲפִילּוּ רְאוּיָה לְדִיּוּרִין. מִן מַה דְתַנָּא חַד סָב קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. וַאֲפִילּוּ הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. לֵית בַּר נַשׁ אָמַר. אֲפִילּוּ. אֶלָּא דְּהוּא מוֹדֶה עַל קַדְמֵייתָא. הָדָא אָמְרָה. דִּיּוּרִין מַמָּשׁ.

ד משנה: פֵּירַס עָלֶיהָ סָדִין מִפְּנֵי הַחַמָּה אוֹ תַּחְתֶּיהָ מִפְּנֵי הַנִּשָּׁר אוֹ שֶׁפֵּירַס עַל גַּבֵּי הַקִּינוֹף פְּסוּלָה. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא עַל גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה:

הלכה: תַּנֵּי. תִּילָה בָהּ קִיטִיוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. מִן הַצַּד. הָא מִלְמַעֲלָן פְּסוּלָה.

אוֹ תַּחְתֶּיהָ מִפְּנֵי הַנִּשָּׁר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי הַנִּשָּׁר. הָא שֶׁלֹּא מִפְּנֵי הַנִּשָּׁר כְּשֵׁירָה.

אֲבָל פּוֹרֵשׂ הוּא עַל נַקְלִיטֵי הַמִּיטָּה. רִבִּי בֵּיבִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שֶׁכֵּן הוּא עוֹשֶׂה חָלָל בַּאֲצִילֵי יָדָיו.

ה משנה: הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגָּפָן אֶת הַדְּלַעַת וְאֶת הַקִּיסוֹס וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּן פְּסוּלָה. אִם הָיָה הַסִּיכּוּךְ הַרְבֵּה מֵהֶן אוֹ שֶׁקִּצְצָן כְּשֵׁירָה. וְזֶה הַכְּלָל דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טוּמְאָה וְאֵין גִּידּוּלָיו מִן הָאָרֶץ אֵין מְסַכְּכִין בּוֹ. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְגִידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ מְסַכְּכִין בּוֹ:

הלכה: רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. וְהוּא שֶׁיִּדְלֶה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ]. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי זְעוּרָא. צָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּרְתֵּיהוֹן לְקוּלָּא. הִדְלָה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ] אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִעֲנֵעַ. נִעֲנֵעַ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִדְלָה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ].

רִבִּי בָּא חִינְנָא בַּר שֶׁלֶמְיָא רַב יִרְמְיָה בְשֵׁם רַב. סִיכְּכָהּ בִּשְׁלַבְיוֹת (כְּשֵׁירָה) [פְּסוּלָה]. בִּזְקָרִים כְּשֵׁירָה. בִּנְקִיבוֹת פְּסוּלָה. סִיכְּכָהּ בָּאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן פְּסוּלָה. בְּהוּצָנֵי פִּשְׁתָּן כְּשֵׁירָה. סִיכְּכָהּ בַּחֲבָלִים. אִית תַּנֵּי תַּנֵּי. כְּשֵׁירָה. וְאִית תַּנֵּי תַּנֵּי. פְּסוּלָה. מָאן דָּמַר. כְּשֵׁירָה. בַּחֲבָלִים שֶׁלִּסְיב. וּמָאן דָּמַר. פְּסוּלָה. בַּחֲבָלִים שֶׁלִּפְשָׁתָן.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּתוּב בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ. מִפְסוֹלֶת שֶׁבַּגּוֹרֶן וְשֶׁבַּיֶּקֶב אַתְּ עוֹשֶׂה לְךָ סְכָךְ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. וְאִיד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָה. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. רִבִּי יוֹחָנָן הִיא אָמַר. עֲנָנִים מִלְמַעֲלָה הֲיוּ. הִיא יְלִיף לָהּ מֵאָסְפְּךָ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עֲנָנִים מִלְמַטָּן הֲיוּ. הִיא יְלִיף לָהּ מֵעֲנָנִים. אָמַר רִבִּי אַבִּין. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. רִבִּי יוֹחָנָן הִיא מְדַמֵּי לָהּ בְּמִשַּׁלְּחַ לַחֲבֵירוֹ חָבִית וְקַנְקַנָּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הִיא מְדַמֵּי לָהּ כָּהֵן דַּאֲמַר לְחַבְרֵיהּ. שְׁלַח קוּפַּתְךָ וְסַב לָךְ חִיטִּין.

ו משנה: חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִים אֵין מְסַכְּכִין בָּהֶן. אִם הִתִּירָן כְּשֵׁירוֹת. וְכוּלָּן כְּשֵׁירוֹת לַדְּפָנוֹת:

הלכה: רִבִּי חִייָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאִית כְּאוֹצָר.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבָּיָא רַב שֵׁשֶׁת בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה רַבָּה. אֵין חֲבִילָה פְּחוּתָה מֵעֶשְׂרִים וְחָמִשָּׁה. חִינְנָא בַּר שֶׁלֶמְיָא בְשֵׁם רַב. קָצַר לְסַכֵּךְ אֵין לָהֶן יָדוֹת. קָצַר לְסַכֵּךְ וְחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְמַאֲכָל בָּא בְמַחֲשָׁבָה. קָצַר לְמַאֲכָל וְחִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְסַכֵּךְ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים. עַד שֶׁיְּהֵא הַקַּשׁ רָבָה עַל הָאוֹכֶל וְעַל הַיָּד. רַב כְּהָדָא דַּאֲחֵרִים. מָה אֲנָן קַיָּימִין. קָצַר לְסַכֵּךְ וְהוּכְשְׁרוּ וְאָמַר. לְכְשֶׁיֵּעָשׂוּ מִצְווֹתָן אַחֲזִירֵם לַגּוֹרֶן. צְרִיכִין הֶכְשֵׁר פַּעַם שְׁנִייָה אוֹ כְבָר הֶכְשִׁירָן בְּיָדָן.

רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה. וְסָכוֹת עַל הָאָרוֹן אֶת הַמְּפוֹרֶת. מִיכָּן שֶׁהַדּוֹפָן קָרוּי סְכָךְ. מִיכָּן שֶׁעוֹשִׁין דְּפָנוֹת בְּדָבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טוּמְאָה.

ז משנה: מְסַכְּכִין בַּנְּסָרִים דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. נָתַן עָלֶיהָ נָסָר שֶׁהוּא רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּשֵׁירָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִישֵּׁן תַּחְתָּיו:

הלכה: רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רַב. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוֹחַב [אַרְבַּע] נֶחְלְקוּ. רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בִּמְשׁוּפִּין בְּכֵלִים נֶחְלְקוּ. וְהָא רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רַב. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוֹחַב אַרְבַּע נֶחְלְקוּ. הָא בִּמְשׁוּפִּין לְכֵלִים דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. מִן מָה דְאָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְשֵׁם רַב. סִיכְּכָהּ בִּשְׁלַבְיוֹת פְּסוּלָה. וְאָמְרִין. כְּרִבִּי מֵאִיר הוֹרֵי. הָדָא אָמְרָה. הִיא הָדָא הִיא הָדָא. הָא רִבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בִּמְשׁוּפִּין לְכֵלִים נֶחְלְקוּ. הָא בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רוֹחַב אַרְבָּעָה דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. מִן מָה דְהוֹרֵי רִבִּי יָסָא בְּסִדְרָא רַבָּא. מַלְתֵּרָה מְסַכְּכִין [בָּהּ]. וְאָמְרִין. כְּרִבִּי יוּדָה הוֹרֵי. הָדָא אָמְרָה. הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

שְׁמוּאֵל אָמַר. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. לְאוֹרֶךְ. אֲבָל לְרוֹחַב כָּשֵׁר. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. בֵּין לְאוֹרֶךְ בֵּין לְרוֹחַב כָּשֵׁר. רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא פּוֹסֵל כָּאן פּוֹסֵל כָּאן. רִבִּי בִּין וְרִבִּי בּוּן בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מַה רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אָמַר לוֹן. מִשֵּׁם שֶׁאֵין סְכָךְ פָּסוּל פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב הַמְנוּנָא. סוּכָּה שֶׁאֵינָהּ מַחְזֶקֶת אֶלָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. וְהֵבִיא נָסָר וְיִצְרָף מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֵין תֵּימַר לְרוֹחַב. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא פּוֹסֵל כָּאן פּוֹסֵל כָּאן. אֶלָּא כֵּן אֲנָן קַיָּימִין לְאוֹרֶךְ. וְאִיפְשַׁר שֶׁלֹּא יִישֵּׁן תַּחְתָּיו.

ח משנה: תִּקְרָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ מַעֲזִיבָה רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם בֵּית הִלֵּל אוֹ מְפַקְפֵּק אוֹ נוֹטֶל אַחַת מִבֵּינְתַיִם וּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מְפַקְפֵּק וְנוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַיִם. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַיִם וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפַקְפֵּק:

הלכה: וְאִם פִּיקְפֵּק אֵינוֹ צָרִיךְ לִיטּוֹל אַחַת מִבֵּינְתַיִם.

ט משנה: הַמְקָרֶה סוּכָּתוֹ בַּשְּׁפּוּדִין אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּיטָּה אִם יֵשׁ רֶיוַח בֵּינֵיהֶן כְּמוֹתָן כְּשֵׁירָה. הַחוֹטֵט בַּבָּדִישׁ לַעֲשׂוֹת לוֹ סוּכָּה אֵינוֹ סוּכָּה:

הלכה: תַּנֵּי. יוֹתֵר מִכְּמוֹתָן. חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין שֶׁאֵין טֶפַח נִכְנָס לְתוֹךְ טֶפַח. הָתִיב רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. חֲרֵי כְלֵי זְכוּכִית חֲרֵי טֶפַח נִכְנָס לְתוֹךְ טֶפַח. אָמַר רִבִּי

יוֹסֵה. תַּמָּן נִכְנַס וְיוֹצֵא. בְּרַם הֲכָא נִכְנַס וְאֵינוֹ יוֹצֵא.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּאוֹצָר. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. תַּעֲשֶׂה לְךָ. לֹא מִן הֶעָשׂוּי לָךְ. מַה נְפַק מְבֵינֵיהוֹן. וְיֵשׁ בָּהּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי חִייָה פְּסוּלָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן כְּשֵׁירָה.

י משנה: הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת מִלְמַעְלָן לְמַטָּן אִם גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. מִלְמַטָּן לְמַעְלָן אִם גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ עֲשָׂרָה טְפָחִים כְּשֵׁירָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּן לְמַעְלָן עֲשָׂרָה טְפָחִים כָּךְ מִלְמַעְלָן לְמַטָּן עֲשָׂרָה טְפָחִים. הַרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה׃

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא אָמַר רִבִּי יוֹסֵה אֶלָּא לְעִנְיַן סוּכָּה. אֲבָל לְעִנְיַן שַׁבָּת אַף רִבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי חֲנִינָה אָמְרָה. אַף לְעִנְיַן שַׁבָּת. דְּאָמַר רִבִּי חֲנִינָה. שִׁלְטוֹן בָּא לְצִיפּוֹרִין וְתָלוּ (לוֹ) [בוֹ] קִיטְיוֹת. וְהִתִּיר רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן. בְּשִׁישַׁת אָבִיו. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אַתְיָא דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה כְּרִבִּי חֲנִינָה. וּתְרֵיהוֹן פְּלִיגִין עַל שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵה וְרִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַבְיָה שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רִבִּי יוּדָה דְּגִשְׁרִים הַמְפוּלָּשִׁין. רִבִּי יוֹסֵי הָהֵן דְּהָכָא. רִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַבְיָה דְּתַנֵּי. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִתִּיר רִבִּי חֲנַנְיָה. הִתִּיר עֲצָה שֶׁבָּיָם. וְהִתִּיר כְּצוֹצְרָא. וְהִתִּיר הֶבָאַת לוּנְטִיוֹת.

יא משנה: בַּיִת שֶׁנִּפְחַת וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו אִם יֵשׁ בֵּין הַכּוֹתֶל לַסִּיכּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה. וְכֵן בְּחָצֵר שֶׁהִיא מוּקֶפֶת אֶכְסֶדְרָא. סוּכָּה גְּדוֹלָה שֶׁהִקִּיפוּהָ דָּבָר שֶׁאֵין מְסַכְּכִים בּוֹ אִם יֵשׁ תַּחְתָּיו אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה׃

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. אֲוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. סְכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אַף אֲנָן תַּנִּינָן תַּרְתֵּיהוֹן. אֲוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. דְּתַנִּינָן. הִרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. סְכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. דְּתַנִּינָן. בַּיִת שֶׁנִּפְחַת וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו. אִם יֵשׁ מִן בֵּין כּוֹתֶל לַסִּיכּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה. הָא פָּחוּת מִיכֵּן כְּשֵׁירָה. מַהוּ לִישֵּׁן תַּחְתָּיו. הָתִיב רִבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְיָשִׁיב. הֲרֵי טִיט הַנָּרוּק מַשְׁלִים בְּמִקְוֶה וְאֵין מַטְבִּילִין בּוֹ. וְהָכָא מַשְׁלִים בְּסוּכָּה וְאָסוּר לִישֵּׁן תַּחְתָּיו. חִזְקִיָּה אָמַר. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. רִבִּי בָּא רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי יַסָּא בְּשֵׁם כַּהֲנָא. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. אָמַר רִבִּי יוֹנָה לְרִבִּי יוֹסֵי. וְלָמָּה לִי נָן אָמְרִין. מִשּׁוּם שֶׁאֵין סְכָךְ פָּסוּל פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.

יב משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּמִין צְרִיף אוֹ שֶׁסְּמָכָהּ לַכּוֹתֶל רִבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ גַּג. וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. מַחֲצֶלֶת קָנִים מַחֲצֶלֶת גְּדוֹלָה עֲשָׂאָהּ לִשְׁכִיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ. וּלְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַחַת גְּדוֹלָה וְאַחַת עֲשָׂאָהּ קְטַנָּה לִשְׁכִיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ וּלְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה׃

הלכה: מוֹדֶה רִבִּי לִיעֶזֶר לַחֲכָמִים שֶׁאִם הָיְתָה נְתוּנָה עַל אַרְבָּעָה אֲבָנִים אוֹ שֶׁהָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ פּוֹתֵחַ טֶפַח שֶׁהִיא כְשֵׁירָה. תַּנֵּי. הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן כְּשֵׁירָה. לְמִי נִצְרְכָה. לְרִבִּי לִיעֶזֶר.

אַבָּא בַּר בַּר חָנָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמַחֲצָלוֹת אוּשָׁא שָׁנוּ. אָמַר רִבִּי לִיעֶזֶר. [סְתָם] מַחֲצָלוֹת אוּשָׁא טְמֵאוֹת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם אוֹהָלִים. סְתָם מַחֲצָלוֹת טְיבֶּרְיָא טְהוֹרוֹת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם לִשְׁכִיבָה. רִבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בִּרְבִּי הוֹרוֹן בְּאִילֵּין עַל פֶּתַח הֶחָנוּיוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת. הוֹרֵי רִבִּי אִימִּי. אֲרוּגָה טְמֵיאָה. מָהוּ לְסַכֵּךְ בָּהּ. מַחְלוֹקֶת רִבִּי לִיעֶזֶר וַחֲכָמִים. רִבִּי יִצְחָק בִּרְבִּי לָעְזָר הוֹרֵי מְדוֹחֵק לְהַתִּיר רָאשֵׁי מַעֲדָנִים וּלְסַכֵּךְ בָּהֶן. תַּנִּינָן. וְכֵן הַמַּתִּיר רָאשֵׁי מַעֲדָנִים טְהוֹרָה. וְאַתְּ אָמַר הָכֵן.

פרק ב

א משנה: הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נוֹהֲגִין הָיִינוּ יְשֵׁינִים תַּחַת הַמִּיטּוֹת בִּפְנֵי הַזְּקֵנִים וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַעֲשֶׂה בְטָבִי עַבְדּוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה יָשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל לַזְּקֵנִים רְאִיתֶם טָבִי עַבְדִּי שֶׁהוּא תַלְמִיד חָכָם וְיוֹדֵעַ שֶׁעֲבָדִים פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה וְיָשֵׁן לוֹ תַּחַת הַמִּיטָּה. וּלְפִי דַרְכֵּינוּ לָמַדְנוּ שֶׁהַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ׃

הלכה: הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה כול׳. תַּמָּן תַּנִּינָן. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא עַל גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּיטָּה. וְכָא הוּא אוֹמֵר הָכֵין. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר. תַּמָּן הוּא וְטַלִּיתוֹ תַּחַת הַסּוּכָּה. בְּרַם הָכָא הוּא (וּמִיטָּתוֹ) [וְטַלִּיתוֹ] תַּחַת (הַסּוּכָּה) [הַמִּיטָּה]. מְחִלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. תַּמָּן הוּא אָמַר. הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֶם לַתַּלְמוּד. וְכָא הוּא אוֹמֵר הָכֵין. סָבַר רִבִּי יוּדָה. הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה כְּיָשֵׁן תַּחַת הַסּוּכָּה. כָּל שֶׁכֵּן מְחִלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. [רִבִּי יוּדָא אוֹמֵר]. אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֲלִיּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. הָא אִם יֵשׁ דִּיּוּרִין בָּעֲלִיּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן יֵשׁ שָׁם חָלָל אַחֵר. בְּרַם הָכָא אֵין כָּאן חָלָל אַחֵר.

מִחְלָפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּתַנְיָא. טָבִי עַבְדּוֹ שֶׁלְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה נוֹתֵן תְּפִילִּין וְלֹא מִיחוּ בְיָדוֹ חֲכָמִים. וְכָא מִיחוּ בְיָדוֹ. שֶׁלֹּא לִדְחוֹק אֶת הַחֲכָמִים. אִם שֶׁלֹּא לִדְחוֹק אֶת הַחֲכָמִים יֵשֵׁב לוֹ חוּץ לַסּוּכָּה. רוֹצֶה הָיָה טָבִי עַבְדּוֹ שֶׁלְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל לִשְׁמוֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים.

ב משנה: הַסּוֹמֵךְ סוּכָּתוֹ לְכַרְעֵי הַמִּיטָּה כְּשֵׁירָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמוֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ פְּסוּלָה.

הלכה: אָמַר רִבִּי אִימִּי. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מִמְּעֵי הַמִּיטָּה לִסְכָךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים. אָמַר רִבִּי בָּא. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָבָר טָמֵא. וְהָא תַנֵּי. מַעֲשֶׂה בְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַם שֶׁהָיוּ מְשַׁלְשְׁלִין מִיטוֹתֵיהֶן לִפְנֵי חָלוֹנוֹתֵיהֶן וְהָיוּ מְסַכְּכִין עַל גַּבֵּיהֶן. אֵין תֵּימַר. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָבָר טָמֵא. הֲרֵי מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָבָר טָמֵא. וְהָוֵי. (לָא) [לֵית] טָעֲמָא (דִּילָא) [אֶלָּא] מִשֵּׁם שֶׁאֵין מִמְּעֵי הַמִּיטָּה לִסְכָךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים.

ג משנה: סוּכָּה הַמְדוּבְלֶלֶת שֶׁצִּילָּתָהּ מְרוּבָּה מֵחַמָּתָהּ כְּשֵׁירָה. הַמְעוּבָּה כְּמִין בֵּית אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכּוֹכָבִים נִרְאִים מִתּוֹכָהּ כְּשֵׁירָה:

הלכה: רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר. מְדוּלֶּלֶת. וְחוֹרָנָה אָמַר. מְדוּבְלֶלֶת. מָאן דְּאָמַר. מְדוּלֶּלֶת. בְּשֶׁצִּילָּתָהּ מְרוּבָּה. וּמָאן דְּאָמַר. מְדוּבְלֶלֶת. בְּשֶׁאֵין צִילָּתָהּ מְרוּבָּה. הָדָא אָמְרָה. צְרִיכִין הַכּוֹכָבִים שֶׁיִּהוּ נִרְאִין מִתּוֹכָהּ. רִבִּי לֵוִי בְּשֵׁם רִבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה. בְּכוֹכְבֵי חַמָּה שָׁנוּ.

ד משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ בְּרֹאשׁ הָעֲגָלָה אוֹ בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. בְּרֹאשׁ הָאִילָן אוֹ עַל גַּבֵּי גָּמָל כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן אוֹ שְׁתַּיִם בָּאִילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שָׁלֹשׁ בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. זֶה הַכְּלָל כֹּל שֶׁיְּנָטֵל הָאִילָן וְיכוֹלָה לַעֲמוֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב:

הלכה: מָה אָנָן קַיָימִין. אִם בִּנְתוּנָה בָאָרֶץ. דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אִם בְּמַפָּרֶשֶׁת. מַחְלוֹקֶת רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרִבִּי עֲקִיבָה. אֶלָּא כֵּן אָנָן קַיָימִין. בִּנְתוּנָה בַאלְמִין.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כַּרְסָנָא בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי יוֹסֵה וְרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה שְׁלָשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רִבִּי מֵאִיר דִּלְחָיַיִם. [דְּתַנְיָנָן.] מְטַמֵּא מִשּׁוּם גּוֹלֵל. רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר. וְרִבִּי יוֹסֵה דַּאֲהִילוּת. דְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. הַבַּיִת שֶׁבַּסְּפִינָה אֵינוֹ מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה. רִבִּי לָעְזָר בֶּן עֲזַרְיָה. דְּתַנֵּי. מַעֲשֶׂה בְּרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרִבִּי עֲקִיבָה שֶׁהָיוּ בָאִין בִּסְפִינָה. וְעָשָׂה לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה סוּכָּה בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה וּבָאת הָרוּחַ וְהִפְרִיחָתְהּ. אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. עֲקִיבָה. אַיֵּה סוּכָּתְךָ.

נְתָנוּ בָאִילָן. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים עֵירוּבוֹ עֵירוּב וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה מוּתָּר. וְקַשְׁיָא. אִם עֵירוּבוֹ עֵירוּב יְהֵא מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ לֹא יְהֵא עֵירוּבוֹ עֵירוּב. רָאוּי הוּא לַעֲבוֹר עַל הַשְּׁבוּת וְלוֹכַל. מֵעַתָּה אַפִּילוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. תִּיפְתָּר שֶׁהָיְתָה בְכַרְתּוֹ אַרְבָּעָה. אָמַר רִבִּי מָנָא. וְהִיא שֶׁתְּהֵא רְשׁוּת הָרַבִּים מַקָּפָתוֹ מִכָּל צַד. בָּאוֹמֵר. שְׁבִיתָתִי תַחְתָּיו. תַּנֵּי. נְתָנוּ בַכַּלְכָּלָה וּתְלָיוּ בָאִילָן. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים עֵירוּבוֹ עֵירוּב וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה מוּתָּר. וְקַשְׁיָא. אִם עֵירוּבוֹ עֵירוּב יְהֵא מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ לֹא יְהֵא עֵירוּבוֹ עֵירוּב. רִבִּי אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי חִינְנָא. רָאוּי הוּא לְהָפְכָהּ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבָּהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא אָמְרָה. סַפְסָל שֶׁהוּא נָתוּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחַב אַרְבָּעָה. [מִכֵּיוָן] שֶׁהוּא רָאוּי לְהָפְכוֹ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הָרַבִּים שָׁבוּ. הָדָא אָמְרָה שֶׁעֵירוּבוֹ עֵירוּב וּמוּתָּר לְטַלְטְלוֹ.

[תַּמָּן תַּנִּינָן.] שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן אוֹ שְׁתַּיִם בָּאִילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם. כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. הָכָא אַתְּ אָמַר. עֵירוּבוֹ עֵירוּב (וְאָסוּר) [וּמוּתָּר] לְטַלְטְלוֹ. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. כָּאן מִלְמַעֲלָן כָּאן מִלְמַטָּן. הָדָא יַלְפָּה מִן הַהִיא וְהַהִיא יַלְפָּה מִן הָדָא. הָדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא. שֶׁאִם הָיָה נָתוּן בְּצִידּוֹ שֶׁלְּאִילָן שֶׁעֵירוּבוֹ עֵירוּב וּמוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הָדָא. שֶׁאִם הָיוּ שְׁתֵּי יְתֵידוֹת יוֹצְאוֹת וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן שֶׁהִיא כְשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. בֵּין הָכָא בֵין תַּמָּן. מִן הַצַּד הִיא. מַאי כְדוֹן. כְּהַהִיא דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא. דְּתַנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל צִידֵּי בְהֵמָה בַּשַּׁבָּת. הִיא צִידֵּי בְהֵמָה הִיא צִידֵּי אִילָן.

ה משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ בֵּין הָאִילָנוֹת כְּשֵׁירָה. שְׁלוּחֵי מִצְוָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. חוֹלִין וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עֲרַאי חוּץ לַסּוּכָּה:

הלכה: רַב חוּנָה אֲזַל לְעֵייניטַב לְסִימָנָה. מִי אֲתִי צְהָא גַּו אִיסְרָטָא וְלָא קְבִיל עֲלוֹי מִיטְעוֹם כְּלוּם עַד דְּעָל לֵיהּ לְמִטַּלַּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן סַפְּרָא דְגוּפְתָּא.

אָמַר רִבִּי מָנָא. לֹא סוֹף דָּבָר חוֹלִין שֶׁלְּסַכָּנָה אֶלָּא אֲפִילוּ חוֹלִין שֶׁאֵינָן שֶׁלְּסַכָּנָה. תַּנֵּי אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. מַעֲשֶׂה שֶׁהָיִיתִי חוֹשֵׁשׁ עֵינַי בְּקֵיסָרִין וְהִתִּיר לִי רִבִּי יוֹסֵי בִּירִבִּי לִי וּלְכָל מְשַׁמְּשַׁיי לִישָׁן חוּץ לַסּוּכָּה. רִבִּי בַּא בַּר זַבְדָּא אָמַר. שׁוּשְׁבִינִין וְכָל בְּנֵי חוּפָּה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה.

תַּנֵּי. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּיּוֹם פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּיּוֹם וְחַיָּבִין בַּלַּיְלָה. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּלַּיְלָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּלַּיְלָה וְחַיָּבִין בַּיּוֹם. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בְּשׁוֹמְרֵי גַּיסוֹת. אֲבָל בְּשׁוֹמְרֵי מָמוֹן עָשׂוּ אוֹתָן כְּשׁוֹמְרֵי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּיסִין.

אֶבְדוֹמָא מִלְחָא הֲוָה דְמַךְ קוֹמֵי חָנוּתֵיהּ. עֲבַר רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא אֲמַר לֵיהּ. אַיזִיל דְמוֹךְ גַּו מְטַלַּלְתָּךְ. רִבִּי מָנָא הֲוָה שׁוּשְׁבִינֵיהּ דְּרִבִּי יַעֲקֹב בַּר יַפְלִיטִי. אֲתָא שְׁאִיל לְרִבִּי יוֹסֵי. אֲמַר לֵיהּ. אַיזִיל דְמוֹךְ גַּו מְטַלַּלְתָּךְ. רִבִּי יִצְחָק בַּר מַרְיוֹן הֲוָה שׁוּשְׁבִינֵיהּ דְּחַד בַּר נַשׁ. שְׁאִיל לְרִבִּי לָעְזָר. אֲמַר לֵיהּ. אַיזִיל דְמוֹךְ גַּו מְטַלַּלְתָּךְ.

מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רִבִּי אִילָעְאִי אֶצֶל רִבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּלוּד. אָמַר לֵיהּ. אַף אַתְּ מְשׁוּבָתֵי הָרֶגֶל. וַהֲלֹא אָמְרוּ שֶׁאֵין שׁוֹבְתִין לְהָיוֹת מַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בָּרֶגֶל וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּהָדָא. רִבִּי זְעוּרָה סְלִיק לְגִזּוּרָה דְּרִבִּי אִילָא וְלָא קְבִיל עֲלוֹי מִיטְעוּם כְּלוּם. אֵין מִשּׁוּם דְּלָא הֲוָה עִיסְקֵיהּ טְעַם כְּלוּם עַד יַפְנֵי מוֹסָף. וְלָא יָדְעִין אֵין מִשּׁם שֶׁאֵין שׁוֹבְתִין לְהָיוֹת מַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בָּרֶגֶל [וְהוֹלֵךְ לוֹ. בָּהָדֵין] לָא יָדְעִין.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. אֲכִילָה עֲרַאי. אֵין שֵׁינָה עֲרַאי. חֲבֵרַיָּא אָמְרִין. שֶׁכֵּן אָדָם מִשְׁתַּקֵּעַ בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ. אָמַר רִבִּי אִילָא. שֶׁכֵּן אָדָם יָשֵׁן קִימְאָה וְדַייוֹ. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. מָסַר שְׁנָתוֹ לְאַחֵר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אִילָא מוּתָּר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אִילָא אָסוּר.

ו משנה: מַעֲשֶׂה וְהֵבִיאוּ לָרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לִטְעוֹם אֶת הַתַּבְשִׁיל וּלְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת וּדְלִי שֶׁל מַיִם וְאָמְרוּ הַעֲלוּם לַסּוּכָּה. וּכְשֶׁנְּתָנוּ לוֹ לְרַבִּי צָדוֹק אֹכֶל פָּחוּת מִכַּבֵּיצָה נָטְלוֹ בַּמַּפָּה וַאֲכָלוֹ חוּץ לַסּוּכָּה וְלֹא בֵּירַךְ אַחֲרָיו:

הלכה: חֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר. שֶׁלֹּא בֵּירַךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. הָא בְרָכָה אַחַת בֵּירַךְ. אַשְׁכַּח תַּנֵּי. לֹא בֵּרְכָה אַחַת וְלֹא שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. תַּנֵּי. כָּל שֶׁאוֹמְרִין עָלָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אוֹמְרִים לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל שֶׁאֵין אוֹמְרִין אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אֵין אוֹמְרִים לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. הָתִיבוֹן. חֲרֵי פָחוּת מִכְּזַיִת אֵין אוֹמְרִין עָלָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. מֵעַתָּה לֹא יֹאמְרוּ לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּא אָחָא אָמַר. לְשָׁאָר הַמִּינִין נִצְרְכָה.

ז משנה: רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לוֹכַל בַּסּוּכָּה אַחַת בַּיּוֹם וְאַחַת בַּלַּיְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין לַדָּבָר קִיצְבָה חוּץ מִלֵּילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בִּלְבָד. וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מִי שֶׁלֹּא אָכַל לֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן מַשְׁלִים בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין לַדָּבָר תַּשְׁלוּמִין וְעַל זֶה נֶאֱמַר מְעוּוָת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִימָּנוֹת:

הלכה: מַה טַעֲמָא דְרִבִּי לְיעֶזֶר. נֶאֱמַר כָּאן תֵּשְׁבוּ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן וּפֶתַח אוֹהֶל מוֹעֵד יֵשְׁבוּ יוֹמָם וָלָיְלָה. מַה יְשִׁיבָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לְהַלָּן עָשָׂה בָהּ אֶת הַלֵּילוֹת כַּיָּמִים אַף יְשִׁיבָה שֶׁנֶּאֱמְרָה כָאן נַעֲשֶׂה בָהּ אֶת הַלֵּילוֹת כַּיָּמִים. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. נֶאֱמַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בַּפֶּסַח וְנֶאֱמַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּחַג. מַה חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בַּפֶּסַח לֵילָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים רְשׁוּת אַף חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בְּחַג לֵילָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים רְשׁוּת. חֲבֵרַיָּא בְעֵיי. [אי] מַה לְהַלָּן עַד שֶׁיְּכָנְסוּ לַמַּצָּה בְּתַאֲוָה וָכָא עַד שֶׁיְּכָנְסוּ לַסּוּכָּה בְּתַאֲוָה. רִבִּי זְעוּרָה בָעֵי. אִי מַה לְהַלָּן עַד שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת מַצָּה. וָכָא עַד שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת דָּגָן [בַּסּוּכָּה]. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אָמַר. כָּל שִׁבְעָה חוֹבָה. רִבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר. פְּלִיגִין. רִבִּי אַבוּנָא אָמַר. לֹא פְלִיגִין. מַה דְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ. מַה דְאָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁלֹּא נָתַן דַּעְתּוֹ.

תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לְיעֶזֶר. מִי שֶׁלֹּא עָשָׂה סוּכָּתוֹ בְּעֶרֶב הָרֶגֶל אַל יַעֲשֶׂנָּה בָּרֶגֶל. וְהָתַנֵּי בַּר קַפָּרָא. נָפְלָה סוּכָּתוֹ בָּרֶגֶל יְקִימֶינָּה בָּרֶגֶל. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי חִינְנָא. קְנַס קָנְסוֹ רִבִּי לְיעֶזֶר שֶׁלֹּא עָשָׂה סוּכָּתוֹ מֵעֶרֶב הָרֶגֶל. מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי לְיעֶזֶר. תַּמָּן הוּא אָמַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לוֹכַל בַּסּוּכָּה. וָכָא אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי אָחָא. לְמִצְוָה הוּשְׁווּהָ.

ח משנה: מִי שֶׁהָיָה רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בַּסּוּכָּה וְשׁוּלְחָנוֹ בְתוֹךְ הַבַּיִת בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. אָמְרוּ בֵית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי מַעֲשֶׂה שֶׁהָלְכוּ זְקֵנֵי בֵית שַׁמַּאי וְזִקְנֵי בֵית הִלֵּל לְבַקֵּר אֶת יוֹחָנָן בֶּן הַחוֹרוֹנִי וּמְצָאוּהוּ רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בַּסּוּכָּה וְשׁוּלְחָנוֹ בְתוֹךְ הַבַּיִת. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי מִשָּׁם רְאָיָיה. אַף הֵן אָמְרוּ לוֹ אִם כֵּן הָיִיתָ נוֹהֵג לֹא קִיַּימְתָּ מִצְוַת סוּכָּה מִיָּמֶיךָ:

הלכה: לֹא סוֹף דָּבָר שׁוּלְחָנוֹ. אֶלָּא אֲפִילוּ כְּדֵי שׁוּלְחָנוֹ. כַּמָּה הוּא כְדֵי שׁוּלְחָנוֹ. טֶפַח.

רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי וְרִבִּי אַיְיבוֹ בַּר נַגָּרִי חֲווֹן יְתִיבִין. אָמְרִין. תַּנְיָנָן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ. מִי הוֹדָה לְמִי. בֵּית שַׁמַּי לְבֵית הִלֵּל [אוֹ] בֵית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּי. אָמְרִין. נֵצֵא לַחוּץ וְנִלְמוֹד. וְנִפָּקִין וְשָׁמְעִין. רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה בֶּן לֵוִי. לֹא מָצָאנוּ שֶׁהוֹדוּ בֵית (הִלֵּל) [שַׁמַּי] לְבֵית (שַׁמַּי) [הִלֵּל] אֶלָּא בְדָבָר זֶה בִּלְבַד. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רַב אַבַּיָּא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. הַמְעָרֶה מִכְּלִי לִכְלִי וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בַּקִּילוּחַ. אִם יֵשׁ בּוֹ יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. אֵין תֵּימַר. בֵּית הִלֵּל הוֹדוּ לְבֵית שַׁמַּי שֶׁלֹּא תַעֲלֶה. מָאן תַּנָּא הָכָא תַּעֲלֶה. לֹא בֵית הִלֵּל [וְלֹא] (לְ)בֵית שַׁמַּי. אָמַר רִבִּי אִידִי. נֹאמַר. בֵּית הִלֵּל שָׁנוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא הוֹדוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ. רַבִּי לְיעֶזֶר אוֹמֵר. תֵּירוֹם וְתִישָּׁרֵף. וְרִבִּי אֶלִיעֶזֶר לָאו שַׁמּוּתֵי הוּא. אָמַר רִבִּי חִינְנָא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ אֵילּוּ לָאֵילּוּ תַּעֲלֶה. בֵּית שַׁמַּי מְסַלְקִין לוֹן. וְאִינּוּן מוֹדֵיי לוֹן. אָמַר רִבִּי אָבוּן. תָּשׁוּבָה אַחֶרֶת יֵשׁ כָּאן. כְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מָה אִם טְהוֹרָה שֶׁהִיא בְעוֹן מִיתָה אֶצֶל זָרִים חֲרֵי הִיא עוֹלָה. טְמֵאָה שֶׁהִיא בַעֲשֶׂה אֶצֶל כֹּהֲנִים לֹא כָל שֶׁכֵּן.

מַה זָּכוּ בֵּית הִלֵּל שֶׁתִּיקָּבַע הֲלָכָה כְּדִבְרֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. שֶׁהָיוּ מַקְדִּימִין דִּבְרֵי בֵית שַׁמַּי לְדִבְרֵיהֶן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהָיוּ רוֹאִין דִּבְרֵי בֵית שַׁמַּי וְחוֹזְרִין בָּהֶן. הָתִיב רִבִּי סִימוֹן בַּר וָבָד קוֹמֵי רִבִּי אִילָא. אוֹ נֹאמַר. תְּנֵייָה חֲמִתּוֹן סַבְּיִן מִינּוֹן וְאַקְדְּמוֹן. וְהָא תַנֵּי. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלְכוּ זְקֵנֵי בֵית שַׁמַּי וְזִקְנֵי בֵית הִלֵּל לְבַקֵּר אֶת יוֹחָנָן בֶּן הַחוֹרוֹנִי. נֹאמַר. זְקִינֵינוּ וְזִקְנֵיכֶם. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה רַב חוּנָה בְּשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְּבֵית שַׁמַּי. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְּשֵׁם רַב. מִפְּנֵי שֶׁסִּילְקוּ בֵית שַׁמַּי לְבֵית הִלֵּל. הָדָא אָמְרָה. הֲלָכָה כְּדִבְרֵיהֶן.

ט משנה: נָשִׁים עֲבָדִים וּקְטַנִּים פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. כָּל קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ חַיָּיב בַּסּוּכָּה. מַעֲשֶׂה וְיָלְדָה כַּלָּתוֹ שֶׁל שַׁמַּי הַזָּקֵן וּפִיחֵת אֶת הַמַּעֲזִיבָה וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּיטָּה בִּשְׁבִיל הַקָּטָן׃

הלכה: אֵי זֶהוּ קָטָן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. כָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאִמּוֹ שֶׁתְּקַנְּחֵנוּ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כָּל שֶׁהוּא נֵיעוֹר מִשְּׁנָתוֹ וְקוֹרֵא. אִיתָא. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ חַיָּיב בַּסּוּכָּה וְיוֹצֵא בְּעֵירוּבָהּ שֶׁלְּאִמּוֹ.

י משנה: כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה אָדָם סוּכָּתוֹ קֶבַע וְאֶת בֵּיתוֹ עֲרַאי . יָרְדוּ גְּשָׁמִים מֵאֵימָתַי מוּתָּר לְפַנּוֹת מִשֶּׁתִּסְרַח הַמִּקְפָּה. מוֹשְׁלִין אוֹתוֹ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁבָּא לִמְזוֹג כּוֹס לְקוֹנוֹ וְשָׁפַךְ הַקִּיתוֹן עַל פָּנָיו׃

הלכה: כָּתוּב בַּסּוּכּוֹת תֵּשְׁבוּ. וְאֵין תֵּשְׁבוּ אֶלָּא תָּדוּרוּ. כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ וִישַׁבְתֶּם בָּהּ. שֶׁיְּהֵא אוֹכֵל בַּסּוּכָּה וּמְטַייֵל בַּסּוּכָּה וּמַעֲלֶה כֵּלָיו לַסּוּכָּה.

[יָרְדוּ גְּשָׁמִים מֵאֵימָתַי מוּתָּר לְפַנּוֹת וכו׳.] לֹא סוֹף דָּבָר שֶׁתִּסְרַח אֶלָּא אֲפִילוּ כְּדֵי שֶׁתִּסְרַח. לֹא סוֹף דָּבָר מִקְפָּת גְּרִיסִין אֶלָּא אֲפִילוּ מִקְפָּה שֶׁלְּכָל דָּבָר. תַּנֵּי. כְּשֵׁם שֶׁמְּפַנִּין מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים כָּךְ מְפַנִּין מִפְּנֵי הַיְּתוּשִׁין. רַבָּן גַּמְלִיאֵל נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלָּיְלָה. רִבִּי לִיעֶזֶר נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלָּיְלָה. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרִבִּי מָנָא הוֹרֵי לְחַד מִן קָרֵיבוֹי דִּנְשַׁיָּיא. יָצָא אֵין מַטְרִיחִין עָלָיו שֶׁיַּחְזוֹר. וְלָא שְׁמִיעַ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלָּיְלָה. רִבִּי לִיעֶזֶר נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלָּיְלָה.

פרק ג

א משנה: לוּלָב הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל. נִפְרְדוּ עָלָיו כָּשֵׁר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יְאַגְּדֶנּוּ מִלְמַעְלָה. צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל כְּשֵׁירוֹת. כָּל לוּלָב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּדֵי לְנַעְנֵעַ בּוֹ כָּשֵׁר׃

הלכה: לוּלָב הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל כול׳. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִשֶּׁלָּכֶם. וְלֹא הַגָּזוּל. אָמַר רִבִּי לֵוִי. זֶה שֶׁהוּא נוֹטֵל לוּלָב גָּזוּל לָמָּה הוּא דוֹמֶה. לְאֶחָד שֶׁכִּיבֵּד אֶת הַשֹּׁלְטוֹן תַּמְחוּי אֶחָד וְנִמְצָא מִשֶּׁלּוֹ. אָמְרוּ. אִי לוֹ לָזֶה שֶׁנַּעֲשָׂה סַנֵּיגוֹרוֹ קַטֵּיגוֹרוֹ.

שׁוֹפָר שֶׁלַּעֲבוֹדָה זָרָה וְשֶׁלְּעִיר הַנִּידַּחַת. רִבִּי לָעְזָר אָמַר. כָּשֵׁר. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. כָּשֵׁר. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. פָּסוּל. הַכֹּל מוֹדִין בַּלּוּלָב שֶׁהוּא פָסוּל. מַה בֵּין שׁוֹפָר וּמַה בֵּין לוּלָב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. בַּלּוּלָב כָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִשֶּׁלָּכֶם. לֹא מִשֶּׁלְּאִיסּוּרֵי הֲנָייָה. בְּרַם הָכָא יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. מִכָּל מָקוֹם. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. תַּמָּן בְּגוּפוֹ הוּא יוֹצֵא. בְּרַם הָכָא בְּקוֹלוֹ הוּא יוֹצֵא. וְיֵשׁ קוֹל אָסוּר בַּהֲנָייָה.

מַה פְּלִיגִין. בְּשֶׁגְּזָלוֹ מְשׂוּפָּה. אֲבָל אִם גְּזָלוֹ וְשִׁיפָּהוּ. דָּמִים הוּא חַייָב לוֹ. גָּזַל לוּלָב מִיכָּן וְהָדָס מִיכָּן וַעֲרָבָה מִיכָּן וַאֲגָדָן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. סוּכָּה גְּזוּלָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. כְּשֵׁירָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פְּסוּלָה. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מָאן דְּאָמַר. כְּשֵׁירָה. בְּשֶׁגְּזָלוֹ קַרְקַע. מָאן דְּאָמַר. פְּסוּלָה. בְּשֶׁגְּזָלוֹ פָּסָל. וְאִיפְשַׁר שֶׁלֹּא יִיקַּשֵּׁר. בִּמְיַיבֵּשׁ מִלְמַעְלָן. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין זֶה וּבֵין זֶה פְּסוּלָה. אִי זוֹ הִיא גְּזוּלָה פְּסוּלָה. כָּל שֶׁהוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ סוּכָּתוֹ שֶׁלְּחֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. כְּהָדָא. גַּמְלִיאֵל זְוִוגָא עֲבַד לֵיהּ מַטָּלָא גַּו שׁוּקָא. עֲבַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֲמַר לֵיהּ. מָאן שְׁרָא לָךְ.

יָבֵשׁ פָּסוּל. רִבִּי אַבִּין בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. הַיָּבֵשׁ פָּסוּל עַל שֵׁם לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ. תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה. הַיָּבֵשׁ עַצְמוֹ כָּשֵׁר. אָמַר לָהֶן רִבִּי יְהוּדָה. וַהֲלֹא בְּכַרְמֵי הַיָּם מוֹרִישִׁין לוּלְבֵיהֶן לִבְנֵיהֶן. אָמְרוּ לוֹ. אֵין לְמֵידִין מִשְּׁעַת הַדּוֹחַק. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי אֲבִינָא. יָבְשָׁה צִיצִיתוֹ מָהוּ מַה בֵּינוֹ לְקָטוּם. אֲמַר לוֹן. זֶה הִדּוּר וְזֶה אֵינוֹ הִדּוּר.

רִבִּי מָלוּךְ בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. נֶחֱלַק הַמַּתְאִים כְּמִי שֶׁנִּפְרְדוּ הֶעָלִין. כַּפּוֹת תְּמָרִים. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. כַּפּוֹת תְּמָרִים. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. כַּפּוֹת תְּמָרִים כְּשֶׁמָּן. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. אִם נִפְרַד יְאַגְּדֶנּוּ.

אֵילּוּ הֵן צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל שֶׁהֵן כְּשֵׁירוֹת. כָּל שֶׁרֹּאשָׁהּ שֶׁלָּזֶה מַגִּיעַ לְצַד עִיקָּרָהּ שֶׁלָּזוֹ. תַּנֵּי. חָרוּת פְּסוּלָה. דּוֹמָה לְחָרוּת כָּשֵׁר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. כְּדֵי לְנַעְנֵעַ בּוֹ כָּשֵׁר. תַּנֵּי. הֲדַס וַעֲרָבָה שְׁלֹשָׁה וְלוּלָב אַרְבָּעָה. תַּנֵּי. בָּאַמַּת חֲמִשָּׁה. דִּבְרֵי רִבִּי טַרְפוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. בָּאַמָּת שִׁשָּׁה. עַל דְּרִבִּי טַרְפוֹן פּוֹשְׁכִין רַבְרְבִין. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִן פּוֹשְׁכִין דַּקִּיקִין. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה נְשַׂיָּא.

לוּלָב טָפֵח. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. אֲזוֹב טָפֵח. רִבִּי זְעִירָה בָּעֵי. לוּלָב טָפֵח. אֲזוֹב טָפֵח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. קַיְמָהּ רִבִּי סִימוֹן. רִבִּי חִינְנָא רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. לוּלָב טָפַח. אֲזוֹב טָפַח. שׁוֹפָר טָפַח. שִׁילְיָא טָפַח. וְיֵשׁ אוֹמְרִים. אַף דּוֹפֶן שְׁלִישִׁית טָפַח. רִבִּי זְעוּרָא בָּעֵי. לוּלָב טָפַח (וּבִלְבַד) [מִלְּבַד] שִׁיזְרָה. אֲזוֹב טָפַח חוּץ מִגִּבְעוֹלִין. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי טָבִי בְּשֵׁם רַב רִבִּי חִינְנָא רִבִּי פַּרְנָךְ רַב מַתָּנָה יוֹסֵי בַּר מָנִישָׁא בְּשֵׁם רַב. לוּלָב טָפַח (וּבִלְבַד) [מִלְּבַד] שִׁזְרָה. אֲזוֹב טָפַח חוּץ מִגִּבְעוֹלָיו.

ב משנה: הֲדַס הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ נִפְרְצוּ עָלָיו אוֹ שֶׁהָיוּ עֲנָבָיו מְרוּבּוֹת מֵעָלָיו פָּסוּל וְאִם מִיעֵטָן כָּשֵׁר. וְאֵין מְמַעֲטִין בְּיוֹם טוֹב׃

הלכה: כְּתִיב וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת. עֵץ שֶׁעֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ וְעוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה הֲדַס. אֵין תֵּימַר זֶיתָא. עוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה וְאֵין עֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ. אֵין תֵּימַר זַרְגּוּנָה. עֲנָפָיו חוֹפוֹת אֶת רוּבּוֹ וְאֵינוֹ עוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה הֲדַס.

חִיָּיה בַּר אָדָא בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. בְּמַשְׁחִירוֹת שָׁנוּ. לָמָּה. מִשֶּׁם שֶׁאֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ אוֹ מִשֶּׁם שֶׁנִּגְמַר פִּרְיוֹ. מַה נָפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. הָיָה דַּרְכּוֹ לְגַדֵּל יְרוֹקִים. אֵין תֵּימַר. מִשֶּׁם שֶׁאֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ הֲרֵי אֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ. חֲוִי. לָא טַעֲמָא דִּי לָא מִשֶּׁם שֶׁנִּגְמַר פִּרְיוֹ.

ג משנה: עֲרָבָה גְּזוּלָה וִיבֵישָׁה פְּסוּלָה. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פְּסוּלָה. נִקְטַם רֹאשָׁהּ נִפְרְצוּ עָלֶיהָ וְהַצַּפְצָפָה פְּסוּלָה. כְּמוּשָׁה וְשֶׁנִּשְׁרוּ מִקְצַת עָלֶיהָ וְשֶׁל בַּעַל כְּשֵׁירָה׃

הלכה: כְּתִיב וַעֲרֵבֵי נָחַל. אֵין לִי אֶלָּא שֶׁל נַחַל. שֶׁלְּבַעַל וְשֶׁלְּהָרִים מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר וְעַרְבֵי. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר. עַרְבֵי נָחַל שְׁתַּיִם. עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לַמִּקְדָּשׁ. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר וַעֲרֵבֵי נָחַל. פְּרָט לְצַפְצָפָה. אִי זֶהוּ שֶׁלְּצַפְצָפָה. הָעֲשׂוּיָה כְּמִין מַגָּל. תַּנֵּי. כְּמִין מַגָּל פְּסוּלָה. כְּמִין מֶסֶר (פְּסוּלָה) [כְּשֵׁירָה]. אִי זוֹ הִיא עֲרָבָה פְּסוּלָה. עֶלֶה עָגוֹל וְקָנֶה לָבָן. אִי זוֹ הִיא עֲרָבָה כְּשֵׁירָה. עֶלֶה אָרוֹךְ וְקָנֶה אָדוֹם.

ד משנה: רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת לוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד וַאֲפִילּוּ שְׁנַיִם קְטוּמִים וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ קָטוּם. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ שִׁלְשָׁתָן קְטוּמִים. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁלּוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד כָּךְ הֲדַס אֶחָד וַעֲרָבָה אַחַת׃

הלכה: רִבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּרַשׁ. פְּרִי עֵץ הָדָר אֶחָד. כַּפּוֹת תְּמָרִים אֶחָד. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת שְׁלֹשָׁה. וַעֲרֵבֵי נָחַל שְׁתַּיִם. וּשְׁתֵּי דְלִיּוֹת. אַחַת שֶׁאֵינָהּ קְטוּמָה. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִין. רִבִּי בָּא בַּר מָמָל בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. כְּמָה דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל מַרְבֶּה בַּהֲדַס יַרְבֶּה בִּשְׁאָר כָּל הַמִּינִין. אָמַר לֵיהּ. מִיסְבּוֹר אַתְּ סָבַר. עָל דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל קָטוּם הָדָר. וְהָא תַּנִּינָן. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִין. לֵית בַּר נַשׁ אָמַר. אֲפִילּוּ. אֶלָּא דְּהוּא מוֹדֶה עַל קַדְמִיתָא. רִבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מַה בָא רִבִּי טַרְפוֹן לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. אָמַר לֵיהּ. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא סָבַר קָטוּם הִדּוּר. וְרִבִּי טַרְפוֹן סָבַר קָטוּם הִדּוּר. רִבִּי יָסָא כַּד סְלַק לְהָכָא חַמְתּוֹן מְבַחֲרִין הֲדַסָּה. אָמַר. לָמָּה בְנֵי מַעֲרָבָא מְבַחֲרִין הֲדַסָּה. וְלֹא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם וגו׳. לֹא הִיא הֲדַס וְלֹא הִיא עֵץ עָבוֹת. אֶלָּא הֲדַס לְסוּפָּה. וְעֵץ עָבוֹת לְלוּלָב. רִבִּי זְעוּרָה הֲוָה תְקַע לָהּ.

הָעוֹשֶׂה לוּלָב לְעַצְמוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִיָּנוּ לַעֲשׂוֹת לוּלָב. לְאַחֵר. לַעֲשׂוֹת לוּלָב לִשְׁמוֹ. כְּשֶׁהוּא נוֹטְלוֹ מָהוּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לוּלָב. נִתַּפֵּלֵל בּוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ שֶׁהֶחֱיָינוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה. וּמְבָרֵךְ עָלָיו כָּל שָׁעָה שֶׁהוּא נוֹטְלוֹ. כֵּיצַד מְבָרְכִין עַל נֵר חֲנוּכָּה. רַב אָמַר בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת [הַדְלָקַת] נֵר חֲנוּכָּה. הַכֹּל מוֹדִין בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר. עַל נְטִילַת לוּלָב. מַה פְּלִיגִין. בִּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. עַל נְטִילַת לוּלָב. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. עַל מִצְוַת זְקָנִים. מַה אָמַר רַב בְּלוּלָב. מָה אִם חֲנוּכָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן הוּא אוֹמֵר. עַל מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה. לוּלָב שֶׁהוּא דְּבַר תּוֹרָה לֹא כָל שֶׁכֵּן. מַה אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בַּחֲנוּכָּה. מַה אִם לוּלָב שֶׁהוּא דְּבַר תּוֹרָה אוֹמֵר. עַל מִצְוַת זְקָנִים. חֲנוּכָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן לֹא כָל שֶׁכֵּן. לֹא צוֹרְכָא דִילֹא מַה אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בַּחֲנוּכָּה.

חִיָּיה בְּרֵיהּ דְּרַב מְבָרֵךְ עַל כָּל פַּעַם וָפַעַם. רַב חוּנָה לֹא מְבָרֵךְ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בִּלְבַד. רִבִּי חוּנָה בְּשֵׁם רַב יוֹסֵף. טַעֲמֵיהּ דְּרַב חוּנָה. דְּמַאי מִדִּבְרֵיהֶן וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים מִדִּבְרֵיהֶן. מַה דְמֵיי אֵין מְבָרְכִין עָלָיו אַף שְׁאָר כָּל הַיָּמִים אֵין מְבָרְכִין עָלָיו.

ה משנה: אֶתְרוֹג הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. שֶׁל עָרְלָה פָּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה פָּסוּל וְשֶׁל טְהוֹרָה לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל כָּשֵׁר. וְשֶׁל דְּמַאי בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין. וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל כָּשֵׁר׃

הלכה: כְּתִיב פְּרִי עֵץ הָדָר. עֵץ שֶׁפִּרְיוֹ הָדָר וְעֵצוֹ הָדָר. אִי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג. אֵין תֵּימַר רִימוֹנָא. (עֵצוֹ) [פִּרְיוֹ] הָדָר וְאֵין (פִּרְיוֹ) [עֵצוֹ] הָדָר. אֵין תֵּימַר חָרוּבָה. עֵצוֹ הָדָר וְאֵין פִּרְיוֹ הָדָר. אִי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג. הָדָר. אָמַר רִבִּי לֵוִי. שֶׁהוּא דָר בְּאֵילָנוֹ מִשָּׁנָה לַחֲבֵירָתָהּ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא. תִּירְגֵּם עַקִּילַס. הָדָר הֵידוֹר. אֵילָן שֶׁהוּא גָדֵל עַל פְּנֵי הַמַּיִם. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם פְּרִי עֵץ הָדָר. עֵץ שֶׁפִּרְיוֹ הָדָר וְעֵצוֹ הָדָר. טַעַם פִּרְיוֹ כְּטַעַם עֵצוֹ. טַעַם עֵצוֹ

כְּטַעַם פִּרְיוֹ. פִּרְיוֹ דּוֹמֶה לְעֵצוֹ. עֵצוֹ דּוֹמֶה לְפִירְיוֹ. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג.

רִבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָא בָּעֵי. מַתְנִיתָא דְלָא כְּבֵית שַׁמַּי. דְּתַנְיָנָן. וְשֶׁלְמַּדְמַאי בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְשֶׁלְמַּעֲשֵׂר שֵׁינִי בִּירוּשָׁלַם לֹא יִטּוֹל. וְאִם נָטַל כָּשֵׁר.

ו משנה: עֶלְתָּה חֲזָזִית עַל רוּבּוֹ נִיטְּלָה פִּיטְמָתוֹ נִיקַּב נִקְלַף נִסְדַּק חָסַר כָּל שֶׁהוּא פָּסוּל. עֶלְתָּה חֲזָזִית עַל מְעוּטוֹ נִיטַּל עוּקְצוֹ נִיקַּב וְלֹא חָסַר כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אֶתְרוֹג הַכּוּשִׁי פָּסוּל. הַיָּרוֹק כְּכַרְתָּן רִבִּי מֵאִיר מַכְשִׁיר וְרִבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל׃

הלכה: רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. כָּל הַפְּסוּלִין אֵינָן פּוֹסְלִין אֶלָּא בְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. תַּמָּן אָמְרִין. רוּבּוֹ מִצַּד אֶחָד. חוֹטְמוֹ כְרוּבּוֹ לִפְסוֹל. נִיטְּלָה פִּיטְמָתוֹ. תַּמָּן אָמְרִין. שׁוֹשַׁנְתּוֹ. רִבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָא אָמַר. פִּיקָא. נִיקַּב וְלֹא פִילֵּשׁ מִבִּפְנִים כָּשֵׁר. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. נִיטַּל עוּקְצוֹ נִיקַּב וְלֹא חָסַר כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר.

אֶתְרוֹג הַכּוּשִׁי פָּסוּל. הַבָּא מִן הַכּוּשִׁי כָּשֵׁר.

הַיָּרוֹק כְּכַרְתָּן. רִבִּי זְעוּרָה בְעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. כְּהֵן כָּרְתִינוֹן אוֹ דְּמֵי לָהֶן כָּרְתִינוֹן. אָמַר לֵיהּ. כְּהֵין כָּרְתִינָן. אִי זֶהוּ יָרְקְרַק שֶׁבִּירוֹקִים. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. כְּשַׁעְוָה וּכְשׁוֹשַׁנַּת קַרְמָל. סוּמְכוֹס אָמַר. כַּכַּנְפֵי טַוָוס. אֵי זֶהוּ אֲדַמְדָּם שֶׁבָּאָדוֹמִים. זֶה זְהוֹרִית עֲמוּקָה. וָכָא הוּא אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. שַׁנְיָיא הִיא תַּמָּן דִּכְתִיב יְרַקְרַק.

ז משנה: שְׁעוּר אֶתְרוֹג קָטָן רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּאֱגוֹז. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כַּבֵּיצָה. וְהַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיְּאֲחוֹז אֶת שְׁנֵיהֶם בְּיָדוֹ אַחַת דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֲפִילּוּ אֶחָד בְּשִׁתֵּי יָדָיו׃

הלכה: אֶתְרוֹג הַבּוֹסֵר. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. אֵינוֹ פָּרִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. פָּרִי. רִבִּי אִילָא רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. אַתְיָיא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. אֶתְרוֹג בּוֹסֵר אֵינוֹ פָּרִי. כֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. אֶתְרוֹג בּוֹסֵר אֵינוֹ פָּרִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְכִי כָל שֶׁהוּא כָּשֵׁר בַּלּוּלָב חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת וְכָל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר בַּלּוּלָב אֵינוֹ חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. הָתִיבוֹן. הֲרֵי מְנוּמָּר. הֲרֵי הוּא גָּדַל בִּדְפוּס. הֲרֵי הוּא עָשׂוּי כְּכַדּוּר. הֲרֵי הוּא פָּסוּל בְּלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. מִסְתַּבְּרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֵי לְרִבִּי עֲקִיבָה. דִּכְתִיב פְּרִי. וְאֵינוֹ פֶּרִי. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. הֲרֵי מְנוּמָּר. הֲרֵי גָּדַל בִּדְפוּס. הֲרֵי הוּא עָשׂוּי כְּכַדּוּר. הֲרֵי הוּא פָּסוּל בְּלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת.

אֲנָן תַּנִּינָן כָּאֱגוֹז. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. עַד כָּאֱגוֹז. מִכָּאן דְּאָמַר. כָּאֱגוֹז עַצְמוֹ כָּשֵׁר. מִכָּאן דְּאָמַר. עַד כָּאֱגוֹז. כָּאֱגוֹז עַצְמוֹ פָּסוּל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אִילּוּ הָיָה כְתִיב וְכַפּוֹת תְּמָרִים. יָאוּת. לֵית כְּתִיב אֶלָּא כַּפּוֹת תְּמָרִים. אֲפִילּוּ זֶה בְיָדוֹ אַחַת וְזֶה בְיָדוֹ אַחַת. אָמְרוּ עָלָיו עַל רִבִּי עֲקִיבָה שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֶתְרוֹג עַל כְּתֵיפָיו.

ח משנה: אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלּוּלָב אֶלָּא בְמִינוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֲפִילּוּ בְמִשִׁיחָה. אָמַר רִבִּי מֵאִיר מַעֲשֶׂה בְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהָיוּ אוֹגְדִין אֶת לוּלְבֵיהֶן בְּגִימוֹנִית שֶׁל זָהָב. אָמְרוּ לוֹ בְּמִינוֹ הָיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ מִלְּמָטָּה׃ וְאֵיכָן הָיוּ מְנַעְנְעִין בְּהוֹדוּ לַיי׳ תְּחִילָּה וְסוֹף וְאַף בְּאָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָא כְּדִבְרֵי הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אַף בְּאָנָּא יי׳ הַצְלִיחָה נָא. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה צוֹפָּה הָיִיתִי בְרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּל הָעָם מְטָרְפִין בְּלוּלְבֵיהֶן וְהֵם לֹא נִיעְנְעוּ אֶלָּא בְּאָנָּא יי׳ הוֹשִׁיעָה נָא בִלְבַד. מִי שֶׁבָּא בַדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה בְיָדוֹ לוּלָב כְּשֶׁיִּכָּנֵס לְבֵיתוֹ יִטּוֹל עַל שׁוּלְחָנוֹ. אִם לֹא נָטַל בַּשַּׁחֲרִית יִטּוֹל בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁכָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לַלּוּלָב׃

הלכה: הָא בְהוֹדוּ לֹא. לְהוֹצִיא. אַף בְּאָנָּא יי׳ הַצְלִיחָה נָא.

רַב חִייָה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב. זֶה שֶׁהוּא מַשְׁכִּים לָצֵאת לַדֶּרֶךְ נוֹטֵל לוּלָב וּמְנַעְנֵעַ. שׁוֹפָר וְתוֹקֵעַ. לְכְשֶׁתַּגִּיעַ עוֹנַת קְרִיַת שְׁמַע הֲרֵי זֶה קוֹרֵא אֶת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל. תַּנֵּי. צָרִיךְ לְנַעְנֵעַ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. רִבִּי זְעוּרָה בָעֵי. הָכִין חַד וְהָכִין חַד אוֹ הָכִין וְהָכִין חַד. תַּמָּן תַּנִּינָן. צָרִיךְ לְכַסְכֵּס שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בֵּין כָּל דָּבָר וְדָבָר. רִבִּי זְעוּרָה בָעֵי. הָכִין חַד וְהָכִין חַד אוֹ הָכִין וְהָכִין חַד.

ט משנה: מִי שֶׁהָיָה עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן מַקְרִין אוֹתוֹ עוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִין וּתְהֵי לוֹ מְאֵירָה. אִם הָיָה גָּדוֹל מַקְרֵא אוֹתוֹ עוֹנָה אַחֲרָיו הַלְלוּיָהּ׃

הלכה: תַּנֵּי. אֲבָל אָמְרוּ. אִשָּׁה מְבָרֶכֶת לְבַעֲלָהּ וְעֶבֶד לְרַבּוֹ וְקָטָן לְאָבִיו. נִיחָא אִשָּׁה מְבָרֶכֶת לְבַעֲלָהּ. עֶבֶד לְרַבּוֹ. קָטָן לְאָבִיו. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן נְהוֹרַיי. כָּל שֶׁאָמְרוּ בְקָטָן כְּדֵי לְחַנְּכוֹ. תִּיפְתָּר. בְּעוֹנָה אַחֲרֵיהֶן אָמֵן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. מִי שֶׁהָיָה עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן מַקְרִין אוֹתוֹ וְעוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִין וּתְהֵא לוֹ מְאֵירָה. [וְעוֹד אָמְרוּ.] תָּבוֹא מְאֵירָה לְבֶן עֶשְׂרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבֶן עֶשֶׂר.

י משנה: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִכְפּוֹל יִכְפּוֹל לִפְשׁוֹט יִפְשׁוֹט לְבָרֵךְ אַחֲרָיו יְבָרֵךְ. הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. הַלּוֹקֵחַ לוּלָב מֵחֲבֵרוֹ בַּשְּׁבִיעִית נוֹתֵן לוֹ אֶתְרוֹג בְּמַתָּנָה לְפִי שֶׁאֵין רַשַּׁאי לִיקָּחוֹ בַּשְּׁבִיעִית:

הלכה: רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר הַלֵּלוּ יְ״ה. וְחוֹרָנָה אָמַר הַלֵּלוּיָ״ה. מָאן דְּאָמַר הַלֵּלוּ יְ״ה. נָחֵלַק וְאֵינוֹ נִמְחָק. מָאן דְּאָמַר הַלֵּלוּיָ״ה. נִמְחָק וְאֵינוֹ נָחֵלַק. וְלָא יָדְעִין מָאן אָמַר דָּא וּמָאן אָמַר דָּא. מִן מַה דַּאֲמַר רַב. שְׁמָעִית מִן חָבִיבִי. אִם יִתֵּן לִי אָדָם סֵפֶר תִּילִים שֶׁלְּרִבִּי מֵאִיר מוֹחֵק אֲנִי אֶת כָּל הַלֵּלוּיָ״ה שֶׁבּוֹ. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון לְקַדְּשָׁן. חֲוִי דוּ אָמַר הַלֵּלוּיָ״ה. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִן פְּלִיגִן. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. בַּעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁלְּשָׁבַח נֶאֱמַר סֵפֶר תִּילִים. בְּאִישׁוּר בְּנִיצּוּחַ בְּנִיגּוּן בְּשִׁיר בְּמִזְמוֹר בְּהַשְׁכֵּל בְּרִינָּה בְּתוֹדָה בִּתְפִילָּה בִּבְרָכָה. הַמְאוּשָּׁר שֶׁבְּכוּלָּן הַלֵּלוּיָ״ה. שֶׁהַשֵּׁם וְהַשֶּׁבַח כְּלוּלִין בּוֹ.

רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ. מַה נַעֲנֵי. אָמַר לֵיהּ [רִבִּי אַ]בָּא כִּיפָּה (קוֹמְךְ) [קוֹמִי]. רִבִּי יוֹנָה עָנֵי הָכֵין וְהָכֵין. רִבִּי לִיעֶזֶר לָא עָנֵי הָכֵין וְהָכֵין. רַב בְּשֵׁם רַב אַבָּא בַּר חָנָה בְּשֵׁם רַב. וְהוּא שֶׁעָנָה רָאשֵׁי פְרָקִים. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. וְהַיי לֵין אִינּוּן רָאשֵׁי פְרָקִים. הַלֵּלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ״י הַלְלוּ אֶת שֵׁם ״י. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. מְנַיִין אִם שָׁמַע וְלֹא עָנָה יָצָא. אַמַר לוֹן. מִן מַה דַּאֲנַן חַמְיָין רַבָּנִין דְּרַבְרְבַיָּיא קַיימִין בְּצִיבּוּרָא וְאִילֵּין אָמְרִין בָּרוּךְ הַבָּא. וְאִילֵּין אָמְרִין. בְּשֵׁם ״י. וְאִילּוּ וְאִילּוּ יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן.

תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. עוֹנָה הוּא אָדָם אָמֵן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָכַל. אֵינוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ. אִם לֹא אָכַל. תַּנֵּי. אֵין עוֹנִין אָמֵן יְתוֹמָה וְלֹא אָמֵן קְטוּפָּה. אִי זוֹ הִיא אָמֵן יְתוֹמָה. אָמַר רִבִּי הוּנָא. הֲהֵן דְּחַיָּיב לְמִבְרְכָה וְהוּא עָנֵי וְלָא יָדַע מָהוּ. תַּנֵּי. גּוֹי שֶׁבֵּירַךְ אֶת הַשֵּׁם עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. בַּשֵּׁם אֵין עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא. אִם בֵּירַכְךָ גּוֹי עָנֵה אַחֲרָיו אָמֵן. דִּכְתִיב בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים. גּוֹי אֶחָד פָּגַע בְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל וּבֵירְכוֹ. אָמַר לֵיהּ. כְּבָר מִילָּתְךָ אֲמִירָה. אַחֵר פָּגַע בּוֹ וְקִילְלוֹ. אָמַר לֵיהּ. כְּבָר מִילָּתְךָ אֲמִירָה. אָמְרוּ לֵיהּ תַּלְמִידוֹ. רִבִּי. הֵיךְ מַה דְּאָמְרַת לְדֵין אָמְרַת לְדֵין. אָמַר לוֹן. וְלָא כֵן כְּתִיב. אוֹרֲרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ.

רִבִּי הָיָה כוֹפֵל בָּהּ דְּבָרִים. רִבִּי לָעְזָר בֶּן פְּרָטָא פּוֹשֵׁט בָּהּ דְּבָרִים.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. דְּזַקְנֵי הַגָּלִיל הֵיא. דְּזַקְנֵי הַגָּלִיל אוֹמְרִים. אָסוּר לְמְסוֹר לְמִי שֶׁהוּא חָשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָה. תִּיפְתָּר. דִּבְרֵי הַכֹּל. כְּשֶׁהָיוּ אֶתְרוֹגִים נִמְכָּרִין בְּיוֹקֶר. כְּהָדָא. תְּרוֹנְגְיָיא הֲווֹן מְצַפְצְפִין תַּמָּן וַהֲוָה רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב יְהַב אֶתְרוֹגָא מַתָּנָה לְבְרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ. לְכְשֶׁתִּזְקֹק בּוֹ וּבְמִצְוָתוֹ הַחֲזֵירֵהוּ לִי.

יא משנה: בְּרֹאשׁוֹנָה הָיָה הַלּוּלָב נִיטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה וּבַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיְּהֵא לוּלָב נִיטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ. וְשֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֵּף כּוּלּוֹ אָסוּר: יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְבֵית הַכְּנֶסֶת לַמָּחֳרַת מַשְׁכִּימִין וּבָאִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וְנוֹטֵל. מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג. וּשְׁאָר יְמוֹת הֶחָג אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ: רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת:

הלכה: כְּתִיב וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. בְּשִׂמְחַת לוּלָב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. אִית תַּנֵּיי תַּנֵּי. בְּשִׂמְחַת שְׁלָמִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מָאן דְּאָמַר. בְּשִׂמְחַת שְׁלָמִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן דְּבַר תּוֹרָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים דְּבַר תּוֹרָה. וְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי מַתְקִין עַל דְּבַר תּוֹרָה. מָאן דְּאָמַר. בְּשִׂמְחַת לוּלָב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן דְּבַר תּוֹרָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים מִדִּבְרֵיהֶן. וְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי מַתְקִין עַל דִּבְרֵיהֶן. וְיֵשׁ הַתְקָנָה אַחַר הַתְקָנָה.

חֲבֵרַיָּיא בְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה. הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן. וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיי שִׁבְעַת יָמִים. אֵין שִׁבְעָה בִלֹּא שַׁבָּת. וְדִכְוָותָהּ וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים. אֵין שִׁבְעָה בִלֹּא שַׁבָּת. אָמַר לוֹן. שַׁנָּייָא הִיא. דִּכְתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. חָלַק הָרִאשׁוֹן מֵהֶן. מַעֲתָּה בַּמִּקְדָּשׁ יִדָּחֶה. בִּגְבוּלִין לֹא יִדָּחֶה. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. אִילּוּ הָוָה כְתִיב וּלְקַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הָיִיתִי אוֹמֵר. כָּאן מִיעֵט וּבְמָקוֹם אַחֵר רִיבָּה. אֶלָּא וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִכָּל מָקוֹם. וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים בִּירוּשָׁלַם.

חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵה. שֶׁמִּצְוַת עֲשֵׂה דּוֹחָה לְמִצְוָה בְלֹא תַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי. לָא מִן הָדָא אֶלָּא מִן הָדָא דַּאֲמַר רִבִּי אִילָא וּתְנֵיי תַּמָּן. כָּךְ הָיָה הַמִּנְהָג בִּירוּשָׁלַם. אָדָם הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלוּלְבוֹ בְיָדוֹ. קוֹרֵא אֶת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל וְלוּלְבוֹ בְיָדוֹ. נִכְנַס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה וְלוּלְבוֹ בְיָדוֹ. לָשֵׂאת אֶת כַּפָּיו וּלְקָרוֹת בַּתּוֹרָה נוֹתְנוֹ לַחֲבֵירוֹ. הִנִּיחוֹ בָּאֶרֶץ אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָה. תַּנֵּי. מְטַלְטְלִין עֲצֵי בְשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶן לְחוֹלֶה בַּשַּׁבָּת. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין. עֲרָבָה מוּתָּר לְהָנִיחַ בָּהּ לְחוֹלֶה בַּשַּׁבָּת. אַף בְּסַכִּין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן. מִן מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵה. אֲפִילּוּ פִּירֵשׁ חוּזֵר אֲפִילּוּ עַל הַצִּיצִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. הָדָא אָמְרָה. אַף בְּסַכִּין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן.

יב משנה: מְקַבֶּלֶת אִשָּׁה מִיַּד בְּנָהּ וּמִיַּד בַּעְלָהּ וּמַחֲזֶרֶת לַמַּיִם בַּשַּׁבָּת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּשַּׁבָּת מַחֲזִירִין וּבְיוֹם טוֹב מוֹסִיפִין וּבַמּוֹעֵד מַחֲלִיפִין. כָּל קָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְנַעְנֵעַ חַיָּיב בַּלּוּלָב:

הלכה: יוֹדֵעַ לְנַעְנֵעַ חַיָּיב בְּלוּלָב. יוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף חַיָּיב בַּצִּיצִית. יוֹדֵעַ לְדַבֵּר אָבִיו מְלַמְּדוֹ לְשׁוֹן תּוֹרָה. יוֹדֵעַ לִשְׁמוֹר אֶת יָדָיו אוֹכְלִין עַל יָדָיו תְּרוּמָה. אֶת גּוּפוֹ אוֹכְלִין עַל גּוּפוֹ טָהֳרוֹת. אֲבָל אֵינוֹ עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו וְאֵינוֹ עוֹמֵד עַל הַדּוּכָן עַד שֶׁיִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ. רִבִּי אוֹמֵר. וְכוּלְּהֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה. שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲמִידוּ אֶת הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְי.

פרק ד

א משנה: לוּלָב וַעֲרָבָה שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה. הַהַלֵּל וְהַשִּׁמְחָה שְׁמוֹנָה. סוּכָּה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם שִׁבְעָה. וְהֶחָלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה: לוּלָב שִׁבְעָה כֵּיצַד יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת לוּלָב שִׁבְעָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים שִׁשָּׁה: עֲרָבָה שִׁבְעָה כֵּיצַד יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל עֲרָבָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת עֲרָבָה שִׁבְעָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים שִׁשָּׁה:

הלכה: לוּלָב וַעֲרָבָה שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה כול׳. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי אִילָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עֲרָבָה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּדְלֹא כְאַבָּא שָׁאוּל. דְּאַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר. עֲרָבָה דְּבַר תּוֹרָה. וְעַרְבֵי נַחַל שְׁתַּיִם. עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לַמִּקְדָּשׁ. רִבִּי בָּא רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּדְלֹא כְרִבִּי עֲקִיבָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. בַּשִּׁינִי וְנִסְכֵּיהֶם. בַּשִּׁישִׁי וּנְסָכֶיהָ. בַּשְּׁבִיעִי כְּמִשְׁפָּטָם. מֵ״ם יוֹד מֵ״ם מַיִם. רִבִּי חִייָה בַּר בָּא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. וְעַכְשָׁיו לָמָּה הֵם חוֹרְשִׁין בְּזִקִּינְוֹת. אָמַר לֵיהּ. בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתְּנָה הֲלָכָה לְכָךְ נִיתְּנָה. שֶׁאִם בִּיקְּשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁ. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְשֵׁם רִבִּי חוֹנְיָא דְּבֶרֶת חֲוּורָן. עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם וְעֶשֶׂר נְטִיעוֹת מִיסּוּד הַנְּבִיאִים הֵם. מַה וּפְלִיג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם לֵוִי. כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בְּיָדָם וּשְׁכָחוּהָ וְעָמְדוּ הַשְּׁנִיִּים וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִין נַפְשָׁם בֵּית דִּין עָלָיו סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָן כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה בְּסִינַי. וְאַתְיָא כַּהִיא דְּאָמַר רִבִּי מָנָא. כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא. וְאִם רֵק הוּא. מִכֶּם. לָמָּה. שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. כִּי הוּא חַייֵכֶם. אֵימָתַי הוּא חַייֵכֶם. בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִים בּוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְרִבִּי חִייָה בַּר בָּא. בַּבְלָיֵיא. תְּרִין מִילִּין סַלְקוּן בִּידֵיכוֹן. מִפַּשִׁיטוּתָה דְּתַעֲנִיתָא וַעֲרוּבְתָא דְּיוֹמָא שְׁבִיעָיֵא. וְרַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין. אַף הָדָא מַקְזָתָה. רִבִּי סִימוֹן מְפַקֵּד לְאֵילֵּין דִּמְחַשְׁבִין. יְהֵבוּן דַּעְתֵּיכוֹן דְּלָא תַעַבְדוּן לֹא תְקִיעָתָה בְשַׁבָּתָא וְלֹא עֲרֵבְתָא בְשַׁבָּתָא. וְאֵין אַדְחַקְתּוֹן עַבְדוּן תְּקִיעָתָה וְלָא תַעַבְדוּן עֲרֵבְתָא.

ב משנה: מִצְוַת לוּלָב כֵּיצַד. כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְהַר הַבַּיִת וְהַחַזָּנִין מְקַבְּלִין מִיָּדָן וְסוֹדְרִין אוֹתָן עַל גַּג הָאַצְטְבָה וְהַזְּקֵנִים מַנִּיחִין אֶת שֶׁלָּהֶן בַּלִּשְׁכָּה וּמְלַמְּדִין אוֹתָן לוֹמַר כָּל מִי שֶׁמַּגִּיעַ לוּלָבוֹ בְּיָדוֹ הֲרֵי הוּא לוֹ מַתָּנָה. מַשְׁכִּימִין וּבָאִין הַחַזָּנִין מְזָרְקִין לִפְנֵיהֶן וְהֵן מְחַטְּפִין וּמַכִּין אִישׁ אֶת חֲבֵירוֹ. וּכְשֶׁרָאוּ בֵּית דִּין שֶׁהָיוּ בָאִין לִידֵי סַכָּנָה הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא כָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל בְּבֵיתוֹ:

הלכה: רִבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָא בָּעֵי. מַתְנִיתָא דְּלֹא כְרִבִּי דוֹסָא. דְּרִבִּי דוֹסָא אָמַר. בְּשַׁחֲרִית אָדָם צָרִיךְ לוֹמַר. כָּל מַה שֶׁיִּלְקְטוּ הָעֲנִיִּים הַיּוֹם מִבֵּין הָעֲמָרִים הֶבְקֵר הֲרֵי הוּא הֶבְקֵר. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵין הֶבְקֵר אֲנָסִים הֶבְקֵר. שֶׁאֵין אָנוּ אַחְרָאִין לָרַמָּאִים. תַּמָּן אַתְּ אָמַר. אֵין הֶבְקֵר אֲנָסִים הֶבְקֵר. וְהָכָא אַתְּ אָמַר. הֶבְקֵר אֲנָסִים הֶבְקֵר. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. תַּמָּן עַל דַּעְתּוֹ הוּא מַבְקֵר. בְּרַם הָכָא עַל כָּרְחוֹ הוּא מַבְקֵר. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִילֵּל. וְיֵאוּת. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. שֶׁכְּבָר חִילּוּפָיו בְּיָדוֹ.

רַב מְפַקֵּד לְדָבֵית רַב אֲתֵי. רַב הַמְנוּנָא מְפַקֵּד לַחֲבֵרָיָיא. כַּד תֵּהֲווֹן יְהָבִין מַתָּנָה בְּיוֹמָא טָבָא לָא תֵהֲווֹן יְהָבִין לָהּ אֶלָּא לְרַעַת גְּמוּרָה. כְּהָדָא. רַב הוּנָא יְהַב אֶתְרוֹגָא מַתָּנָה לִבְרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ. אִין יוֹמָא טָבָא יוֹמָא דֵין הֲרֵי הוּא לָךְ מַתָּנָה. וְאִין לְמָחָר הֲרֵי הוּא לָךְ מַתָּנָה.

ג משנה: מִצְוַת עֲרָבָה כֵּיצַד. מָקוֹם הָיָה לְמַטָּה מִירוּשָׁלַם וְנִקְרָא מוֹצָא וְיוֹרְדִין לְשָׁם וּמְלַקְּטִין מִשָּׁם מִוּרְבִּיוֹת שֶׁל עֲרָבָה וּבָאִין וְזוֹקְפִין אוֹתָן בְּצִדֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְתָקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. בְּכָל יוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ פַּעַם אַחַת וְאוֹמְרִים אָנָּא יי׳ הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּא יי׳ הַצְלִיחָה נָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲנִי וָהוּא הוֹשִׁיעָה נָא. אֲנִי וָהוּא הוֹשִׁיעָה נָא. אוֹתוֹ הַיּוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים. בְּשָׁעַת פְּטִירָתָן מָה הֵן אוֹמְרִים יוֹפִי לָךְ מִזְבֵּחַ יוֹפִי לָךְ מִזְבֵּחַ. רִבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר לְיָהּ וְלָךְ מִזְבֵּחַ לְיָהּ וְלָךְ מִזְבֵּחַ:

הלכה: מָהוּא מוֹצָא. מַמְצִייָא. אָמַא רִבִּי תַּנְחוּמָא. קָלוֹנְיָא הֲוָה שְׁמָהּ.

בַּר קַפָּרָה אָמַר. וְנָבְהָן אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. וְרָאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין לִצְדֵדֵי הַמִּזְבֵּחַ. רִבִּי זְעוּרָא שְׁלַח שְׁאֵיל לְרִבִּי דָנִיֵּאל בְּרֵיהּ דְּרַב קַטִּינָא. שָׁמַעְתָּ מֵאֲבִיךָ טְעוּנָה בְרָכָה וְנִיסָּךְ בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְיֵשׁ לָהּ שִׁיעוּר. אָתָא רִבִּי אַיְיבוּ בַּר נַגָּרִי בְּשֵׁם רַב חוּנָה וְאָמַר טְעוּנָה בְרָכָה וְנִיסָּךְ בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְיֵשׁ לָהּ שִׁיעוּר לֹא שָׁמַעְתִּי. תַּמָּן אָמְרִין. רַב שֵׁשֶׁת וְרַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב. חַד אָמַר. שְׁלֹשָׁה בַּדֵּי עָלִין. וְחוֹרָנָה אָמַר. אֲפִילּוּ בַד אֶחָד.

תַּנֵּי. וּבַעֲלֵי מוּמִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. בַּעֲלֵי מוּמִין נִכְנָסִין בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. אָמַר לֵיהּ. כְּשֵׁירִים הָיוּ.

רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כִּינִי מַתְנִיתָא. אֲנִי וָהוּ הוֹשִׁיעָה נָא. [אֲנִי וָהוּא הוֹשִׁיעָה נָא].

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. לְךָ לִישׁוּעָתָה לָנוּ. לְךָ יוֹדְיָה. דָּרַשׁ רִבִּי בָּא סָרוֹנְגְיָיה. וְהוֹשִׁיעַ יְיָ אֶת אֱלֶהָי יְהוּדָה בָּרִאשׁוֹנָה. וְהוֹשַׁע כְּתִיב. דָּרַשׁ רִבִּי זְיבַיי. כִּי עַתָּה תֵּצְאִי מִקִּירְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה. וּשְׁכִינְתִי בַשָּׂדֶה. חֲנַנְיָה בֶּן אָחִי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. הוּצַאתְךָ כָּתַב.

רִבִּי בֶּרֶכְיָה רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. דָּרַשׁ לֵוִי בַּר סִיסִי בְּנַהֲרְדְּעָא. וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטוֹהַר. זוֹ עַד שֶׁלֹּא נִגְאֲלוּ. אֲבָל מִשֶּׁנִּגְאֲלוּ (אֵין דַּרְכָּהּ תִּינָּתֵן) [אֵיכָן דַּרְכָּהּ שֶׁל לְבֵנָה לְהִינָּתֵן] שָׁם הִיא נְתוּנָה. אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה. מַעֲשֶׂה אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה. הִיא וְכָל אֶרְגְּלֶיהָ שֶׁלָּהּ. (הִיא וְהַסָּל וְהַמַּגְרִיפָה.) [הִיא וְכָל פַּרְקְמַטְיָא שֶׁלָּהּ. אָמַר רִבִּי מְיַישָׁא. בְּבָבֶל כְּתִיב כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר וּבְמִצְרַיִם כְּתִיב כְּמַעֲשֵׂה] לִבְנַת הַסַּפִּיר. לְלַמְּדָךְ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָאֶבֶן קָשָׁה מִן הַלְּבֵינָה כָּךְ שִׁיעְבּוּדָהּ שֶׁלְּבָבֶל הָיָה קָשֶׁה מִשִּׁעְבּוּדָהּ שֶׁלְּמִצְרַיִם. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. עַד שֶׁלֹּא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיְתָה רְשׁוּמָה בָּרְקִיעַ. מִשֶּׁנִּגְאֲלוּ עוֹד לֹא נִרְאֵית בָּרְקִיעַ. מַה טַּעַם וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטוֹהַר. שְׁמַיָּא כַּד אִינּוּן נְקִיִּין מִן עֲנָנִין.

תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לְיֵעֶזֶר. עֲבוֹדָה זָרָה עָבְרָה עִם יִשְׂרָאֵל בַּיָּם. מַה טַּעַם. מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלֹהָיו. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה. חַס וְשָׁלוֹם. אִם אוֹמֵר אַתָּה כֵּן נִמְצֵאתָ עוֹשֶׂה אֶת הַקּוֹדֶשׁ חוֹל. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם. כִּבְיָכוֹל כְּאִילּוּ עַצְמְךָ פָּדִיתָ.

אוֹתוֹ הַיּוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים. אָמַר רִבִּי אָחָא. זֵיכֶר לִירִיחוֹ.

ד משנה: כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת אֶלָּא שֶׁהָיוּ מְלַקְּטִין אוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַנִּיחִים אוֹתָן בְּגִיגִיּוֹת שֶׁל זָהָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְמּוֹשׁוּ. רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל הָיוּ מְבִיאִין וְחוֹבְטִין עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה נִקְרָא יוֹם חִיבּוּט חֲרִיּוֹת: מֵיד הַתִּינוֹקוֹת שׁוֹמְטִין אֶת לוּלְבֵיהֶן וְאוֹכְלִין אֶתְרוֹגֵיהֶן:

הלכה: לֹא אָמַר אֶלָּא קָטָן. הָא גָדוֹל לֹא. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אֲבִינָא בְּשֵׁם רַב. אֶתְרוֹג שֶׁנִּפְסַל בַּיּוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן מוּתָּר לְאוֹכְלוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן הוּא אֵינוֹ רָאוּי לָצֵאת בּוֹ. אֲחֵרִים רְאוּיִין לָצֵאת בּוֹ. בְּרַם הָכָא לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים יוֹצְאִין בּוֹ.

ה משנה: הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה כֵּיצַד. מְלַמֵּד שֶׁאָדָם חַיָּיב בְּכְבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג כְּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הֶחָג. סוּכָּה שִׁבְעָה כֵּיצַד גָּמַר מִלּוֹכַל לֹא יַתִּיר אֶת סוּכָּתוֹ אֲבָל מוֹרִיד הוּא אֶת הַכֵּלִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָן בְּשְׁבִיל כְּבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן:

הלכה: תַּנֵּי. שְׁמוֹנָה עָשָׂר יוֹם וְלֵילָה אֶחָד קוֹרִין בָּהֶן אֶת הַהַלֵּל בְּכָל שָׁנָה. שְׁמוֹנַת יְמֵי הֶחָג וּשְׁמוֹנַת יְמֵי הַחֲנוּכָּה וְיוֹם טוֹב שֶׁלְּעֲצֶרֶת וְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּפֶסַח וְלֵילוֹ.

רִבִּי זְעוּרָא עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שַׁלְמֵי חֲגִיגָה שֶׁשְּׁחָטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל אֵינוֹ יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּרֶגֶל. הָתִיב רִבִּי בָּא. וְהָתַנֵּי. חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹצְאִין בָּהּ מִשֶּׁשְּׁחָטָהּ וְאֵין יוֹצְאִין בָּהּ מִשֶּׁשְּׁלָמִים. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. תִּיפְתָּר. בְּשֶׁשְּׁחָטָהּ בֶּרֶגֶל. אָמַר רִבִּי בָּא. אִם בְּשֶׁשְּׁחָטָהּ בָּרֶגֶל אֵין זוֹ חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר. מַאי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. עַד דַּאֲנָן תַּמָּן שְׁמַעְתָּנָהּ. עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. כַּד סַלְקִינָן הָכָא שְׁמַעְתָּנָהּ. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ. לְרַבּוֹת לֵילֵי יוֹם טוֹב (הָאַחֲרוֹן) [הָרִאשׁוֹן] לְשִׂמְחָה. אִי יָכוֹל אַף לֵילֵי יוֹם טוֹב (הָרִאשׁוֹן) [הָאַחֲרוֹן]. תַּלְמוּד לוֹמַר אַךְ. אַךְ חִלֵּק. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ. מִשֶּׁאַתְּ מִתְחַייֵב בַּחֲגִיגָה אַתְּ מִתְחַייֵב בְּשִׂמְחָה. הָתִיבוֹן. וְהָתַנִּינָן. הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁחָל יוֹם הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. לְשׁוֹחְטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל אֵין אַתְּ יָכוֹל. דְּאָמַר רִבִּי זְעוּרָא עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שַׁלְמֵי חֲגִיגָה שֶׁשְּׁחָטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל אֵינוֹ יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּרֶגֶל. לְשׁוֹחְטָן בָּרֶגֶל אֵין אַתְּ יָכוֹל. שֶׁכְּבָר לָמַדְנוּ שֶׁאֵין חֲגִיגָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. אִימָתַי אָמְרוּ. הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. קַיְימָהּ רַב אֲבְדוּמֵי נְחוּתָה בַּכֹּהֲנִים [וּ]בַשָּׁעִיר.

סוּכָּה שִׁבְעָה כֵּיצַד. גָּמַר מִלּוֹכַל לֹא יַתִּיר סוּכָּתוֹ אֲבָל מוֹרִיד הוּא אֶת הַכֵּלִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָן בְּשְׁבִיל כְּבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. רִבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא רַב חִייָה בַּר אַשִּׁי בְּשֵׁם רַב. צָרִיךְ אָדָם לְפָסוֹל סוּכָּתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. קִידֵּשׁ בְּבֵית זֶה וְנִמְלַךְ לוֹכַל בְּבֵית אַחֵר מְקַדֵּשׁ. רִבִּי אָחָא רִבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַב (הוֹשַׁעְיָה). מִי שֶׁפּוֹסְכָּתוֹ עֲרִיבָה עָלָיו מְקַדֵּשׁ בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְעוֹלֶה וְאוֹכֵל בְּתוֹךְ סוּכָּתוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. וְלָא פְלִיגִין. מַה דְּאָמַר רַב. בְּשֶׁלֹּא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לוֹכַל בְּבֵית אַחֵר. מַה דְּאָמַר שְׁמוּאֵל. בְּשֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ לוֹכַל בְּבֵית אַחֵר. אָמַר רִבִּי מָנָא. אַתְיָא דִּשְׁמוּאֵל כְּרִבִּי חִייָה וּדְרִבִּי הוֹשַׁעְיָה כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. אָמַר רִבִּי אִימִּי. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהֵן נֶחְלָקִין בְּפֵירוּת.

ו משנה: נִסּוּךְ הַמַּיִם שִׁבְעָה כֵּיצַד. צְלוֹחִית שֶׁל זָהָב מַחְזֶקֶת שְׁלֹשֶׁת לוּגִּין הָיָה מְמַלֵּא מִן הַשִּׁלּוֹחַ. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַמַּיִם תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. עָלָה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לִשְׂמֹאלוֹ וּשְׁנֵי סְפָלִים שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ שָׁם. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל סִיד הָיוּ אֶלָּא שֶׁהָיוּ מוּשְׁחָרִין מִפְּנֵי הַיַּיִן. וּמְנוּקָּבִין כְּמִין שְׁנֵי חוֹטָמִין דַּקִּין אֶחָד מְעוּפֶּה וְאֶחָד מְיוּדָּק כְּדֵי שֶׁיִּהוּ כָּלִים בְּבַת אֶחָת. מַעֲרָבִי שֶׁל מַיִם וּמִזְרָחִי שֶׁל יַיִן. עֵירָה שֶׁל מַיִם בְּתוֹךְ שֶׁל יַיִן אוֹ שֶׁל יַיִן לְתוֹךְ שֶׁל מַיִם יָצָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּלּוֹג הָיָה מְנַסֵּךְ כָּל שְׁמוֹנָה. וְלַמְנַסֵּךְ אוֹמְרִים לוֹ הַגְבֵּהַּ אֶת יָדְךָ שֶׁפַּעַם אַחַת נִיסֵּךְ עַל רַגְלָיו וּרְגָמוּהוּ כָּל הָעָם בְּאֶתְרוֹגֵיהֶם:

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוֹמְפֵּי לַדָּבָר. יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה בְּשֵׁם מְנַחֵם יוֹתָפַיָּיה. דִּרְבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה.

תַּמָּן תַּנִּינָן. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. אַף הַמְנַסֵּךְ מַיִם בֶּחָג בַּחוּץ חַיָיב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שִׁיטַּת רִבִּי לָעְזָר כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה. כֵּן רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיִין לְשֵׁם הַחָג. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיִין לְשֵׁם הַחָג. מָאן דְּאָמַר. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיִין לְשֵׁם הַחָג. רִבִּי לָעְזָר כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּמָאן דְּאָמַר. אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיִין לְשֵׁם הַחָג. רִבִּי לָעְזָר כְּרַבָּנִן. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שִׁיטַּת רִבִּי לָעְזָר כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה. כֵּן רִבִּי לָעְזָר אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה. מַה נָפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. אָמַר רִבִּי זְעוּרָא. וְהוּא שֶׁנִּיסֵּךְ שְׁלֹשֶׁת לוּגִין בְּפָנִים וּשְׁלֹשֶׁת לוּגִין בַּחוּץ. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. יֵשׁ לָהֶן שִׁיעוּר. וְאִית תַּנֵּיי תַנֵּי. אֵין לָהֶן שִׁיעוּר. מָאן דְּאָמַר. יֵשׁ לָהֶן שִׁיעוּר. פָּטוּר. וּמָאן דְּאָמַר. אֵין לָהֶן שִׁיעוּר. חַיָיב.

יוֹסֵי בַּר אַשְׁיָין בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. צְרִיכִין הַסְפָּלִים לִהְיוֹת פְּקוּקִין בִּשְׁעַת הַנִּיסּוּךְ. מַה טַעַם בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיי.

תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. הַשִּׁית הָיָה נָקוּב עַד הַתְּהוֹם. מַה טַעַם. וַיַּעַזְקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּשָּׁעֵהוּ שׂוֹרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ. זֶה הַהֵיכָל. וְיֶקֶב חָצַב בּוֹ. זֶה הַמִּזְבֵּחַ. וְגַם יֶקֶב. זֶה הַשִּׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם הָיוּ. לְפִי שֶׁהָיוּ מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם יָכוֹל לֹא יְהוּ נָאִים כְּמַעֲשֵׂה יְדֵי אוֹמָן. תַּלְמוּד לוֹמַר חֲמוּקֵי יְרֵיכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אוֹמָן. נָאִים הָיוּ יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה יְדֵי אוֹמָן. תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי צָדוֹק. לוּל קָטָן הָיָה בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיוּ פִּירְחֵי כְהוּנָּה יוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ בְקִדּוּשָׁה שֶׁהָיָה קָרוּשׁ כְּעִיגּוּלֵי דְּבִילָה וּבָאִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְקִדּוּשָׁה. כְּשֵׁם שֶׁהָיָה נִיסּוּכוֹ בְקִדּוּשָׁה כָּךְ הָיְתָה שְׂרֵיפָתוֹ בְקִדּוּשָׁה. אָמַר רִבִּי. רְאֵה שֶׁהִתְפִּיסָתָךְ הַתּוֹרָה לְשׁוֹן חִיבָּה לְשׁוֹן שִׂיבְעָה לְשׁוֹן שִׂיכְרוּת. רִבִּי יוּדָה בָּר לַקֻּרָה בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פָּסַק יַיִן קָרוּשׁ וּפָסְקָה זְכוּכִית לְבָנָה. מָהוּ זְכוּכִית לְבָנָה. שֶׁהָיְתָה מִתְקַפֶּלֶת.

חַוּון בְּעָיָין מֵימַר. הַמְעוּבֶּה שֶׁלְּמַיִם וְהַמִּידַק שֶׁלְּיַיִן. דְּאָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רִבִּי אִימִּי. נֶקֶב שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מַיִם מוֹצִיא יַיִן. וְשֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא יַיִן מוֹצִיא שֶׁמֶן. וְשֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא שֶׁמֶן מוֹצִיא דְּבַשׁ. וַאֲפִלּוּ תֵימַר חִילּוּפִין. דְּרִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּרִבִּי יְהוּדָה אָמַר. מִלּוּג הָיָה מְנַסֵּךְ כָּל שְׁמוֹנָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. הִקְדִּימָן לַזֶּבַח מָה הֵן. נִיסְכָן בַּלַּיְלָה מָה הֵן. לֹא נִיסַּךְ הַיּוֹם מָהוּ שֶׁיְּנַסֵּךְ לְמָחָר. אָמַר לֵיהּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא דְאָמַר רִבִּי אִילָא בְּשֵׁם רִבִּי יַסִי. וּנְסָכֶיהָ. אֶחָד נִיסְכֵי מַיִם וְאֶחָד נִיסְכֵי יַיִן. הָדָא אָמְרָה. הִקְדִּימָן לַזֶּבַח כָּשֵׁר. נִיסְכָן בַּלַּיְלָה כָּשֵׁר. לֹא נִיסַּךְ הַיּוֹם לֹא יְנַסֵּךְ לְמָחָר. עַל שֵׁם. עָבַר יוֹם עָבַר קָרְבָּנוֹ. רַבָּנִן מַרְבִּים בַּמַּיִם וּמְמָעֲטִין בַּיַּיִן. רִבִּי יְהוּדָה מְמָעֵט בַּמַּיִם וּמַרְבֶּה בַּיַּיִן.

אִית דְּבָעֵי מֵימַר. הֵיא דְּפָרָה הֵיא דְּסוּכָּה הֵיא דְּכִיפּוּרִים. רִבִּי סִימוֹן לֹא אָמַר כֵּן. אֶלָּא אוֹ דְּפָרָה וּדְסוּכָּה חַד וּדְכִיפּוּרִים חַד. אוֹ דְּפָרָה וּדְכִיפּוּרִים חַד וּדְסוּכָּה חַד. מָאן דְּאָמַר. לֹא בָאוּ יָמִים קַלִּים עַד שֶׁמֵּת. תַּלְתֵּיהוֹן עֲבַד. מָאן דְּאָמַר. יָצָא חוּטְמוֹ מְזַנֵּק תּוֹלָעִים וּכְמִין פַּרְסַת עֶגֶל בְּתוֹךְ מִצְחוֹ. כְּמָאן דְּאָמַר. אוֹ דְּפָרָה וּדְסוּכָּה חַד וּדְכִיפּוּרִים חַד. אוֹ דְּפָרָה וּדְכִיפּוּרִים חַד וּדְסוּכָּה חַד. צַוּוחָה עֲלֵיהֶן הָעֲזָרָה. צְאוּ מִיכָּן בְּנֵי עֲלִי. טִימְאַתֶּם בֵּית אֱלֹהֵינוּ. בּוֹ בַיּוֹם נִפְגְּמָה קֶרֶן הַמִּזְבֵּחַ וְנָתְנוּ עָלָיו גּוֹשׁ שֶׁלְּמֶלַח שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כְּפָגוּם. שֶׁכָּל מִזְבֵּחַ שֶׁאֵין לוֹ קֶרֶן וְסוֹבֵב וְיסוֹד פָּגוּם הוּא.

בָּעוּן קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ וְהָא כְתִיב. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ. אֲפִילּוּ אוֹתָן שֶׁכָּתוּב בָּהֶן וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם לֹא יִהְיוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ. אָמַר לוֹן. בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נִכְנָס כְּדַרְכּוֹ.

ז **משנה:** כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַשַּׁבָּת אֶלָּא שֶׁהָיָה מְמַלֵּא מֵעֶרֶב שַׁבָּת חָבִית שֶׁל זָהָב שֶׁאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מִן הַשִּׁילוֹחַ וּמַנִּיחָהּ בַּלִּשְׁכָּה. נִשְׁפְּכָה אוֹ נִתְגַּלְּתָה הָיָה מְמַלֵּא מִן הַכִּיּוֹר שֶׁהַמַּיִם וְהַיַּיִן הַמְּגוּלִּים פְּסוּלִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ׃

הלכה: לָמָּה לִי שֶׁאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. וַאֲפִילּוּ מְקוּדֶּשֶׁת. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אָחָא רִבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רִבִּי יָסָא. וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מַה הַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא בְדַעַת אַף הַכֵּלִים לֹא יְקַדְּשׁוּ אֶלָּא בְדַעַת. חִזְקִיָּה אָמַר. שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִין. רָאִינוּ מַיִם שֶׁנִּתְמַלְּאוּ לְקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם נִפְסָלִין בְּלִינָה. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרִין. שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִין. רָאִינוּ מֵי הֶחָג נִפְסָלִין בְּלִינָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וְלָא יָדְעִין אִין כְּהָדָא דְחִזְקִיָּה אִין כְּהָדָא דְּרִבִּי יַנַּאי דִּבְרֵי הַכֹּל. רִבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מֵי סוֹטָה נִפְסָלִין בְּלִינָה. רִבִּי אָבוּנָה. כָּל שֶׁאֵינוֹ מִמִּינוֹ לַמִּזְבֵּחַ אֵין הַלִּינָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ.

חַוּון בָּעֵיי מֵימַר. עָבַר וְהֶבִיא כָּשֵׁר. תַּנָּה רִבִּי יוֹשׁוּעַ דְּרוֹמָיָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה. שֶׁהַמַּיִם וְהַיַּיִן הַמְּגוּלִּין פְּסוּלִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. מַה טַעַם. וְשָׁה אַחַת מִן הַצֹּאן מִן הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל. מִדָּבָר שֶׁהוּא מוּתָּר לְיִשְׂרָאֵל. עַד כְּדוֹן מַיִם. יַיִן. אָמַר רִבִּי שׁוּבְתַּיי. הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים.

פרק ה

א משנה: הֶחָלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה. זֶה חָלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁאֵינָהּ דּוֹחָה לֹא שַׁבָּת וְלֹא יוֹם טוֹב. אָמְרוּ כָּל מִי שֶׁלֹּא רָאָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא רָאָה שִׂמְחָה מִיָּמָיו:

הלכה: הֶחָלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה כול׳. הָא שֶׁלָּקָרְבָּן דּוֹחֶה. מַתְנִיתָא דְּרִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יוּדָה. דְּתַנֵּי. חָלִיל שֶׁלָּקָרְבָּן דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵינוֹ דּוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב. תַּמָּן תַּנִּינָן. בִּשְׁנַיִם עָשָׂר יוֹם בַּשָּׁנָה הֶחָלִיל מַכֶּה לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ. בִּשְׁחִיטַת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן. בִּשְׁחִיטַת הַפֶּסַח הַשֵּׁינִי וּבְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּפֶסַח. וּבְיוֹם הָעֲצֶרֶת. וּבִשְׁמוֹנַת יְמֵי הֶחָג. וְיֵשׁ שְׁמוֹנָה בְלֹא שַׁבָּת. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ סְתָם. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יְהוּדָה הִיא. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּאִילֵּין רַבָּנִן. לָמָּה אֵינוֹ דּוֹחֶה. מִשֵּׁם שֶׁאֵינוֹ מְחוּוָר. וְהָא כְתִיב וְהָעָם מְחַלְּלִים בַּחֲלִילִים. בְּשִׁמְחַת שְׁלֹמֹה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. רִבִּי יוֹנָה בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. וְשִׁמְחַת לִבָּב כַּהוֹלְכֵי בֶחָלִיל. כָּל זְמַן שֶׁהֶחָלִיל נוֹהֵג הַהֵלֵל נוֹהֵג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. לָמָּה קוֹרִין אֶת הַהֵלֵל כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג. כְּנֶגֶד הַלּוּלָב שֶׁהוּא מִתְחַדֵּשׁ כָּל שִׁבְעָה. וְלָמָּה מִן כָּל אִילֵּין מִילַּיָּא חָלִיל. תַּנִּינָן. שֶׁזֶּה לְקִיצִּים וְזֶה לְקִיצִּין וְזֶה חָבִיב וְזֶה חָבִיב. וְתָלוּ חָבִיב בְּחָבִיב. וּבַעֲצֶרֶת אוֹמֵר לוֹ הִי לָךְ מַצָּה הִי לָךְ חָמֵץ. אִית תַּנֵּי תַנֵּי. הִי לָךְ חָמֵץ [הַיְלָךְ מַצָּה]. מָאן דְּאָמַר. הַיְלָךְ מַצָּה. שֶׁהוּא חָבִיב. מָאן דְּאָמַר. הִי לָךְ חָמֵץ. שֶׁהוּא תָדִיר.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ בֵּית שׁוֹאֵבָה. שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹאֲבִים רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. עַל שֵׁם וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. דְּלֹמָא. רִבִּי לֵוִי וְיהוּדָה בַּר נַחְמָן חֲווֹן נָסְבִין תַּרְתֵּין סִילְעִין מֵיעוֹל מְצַמְתָּה קָהָלָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. עָאַל רִבִּי לֵוִי וְדָרַשׁ. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מֵאֲשֶׁר הָיָה. דִּכְתִיב אֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁ אֶת יוֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת יוֹשְׁבֵי צִידוֹן. וּכְתִיב קוּם לֵךְ צָרְפָתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן. עָאַל רִבִּי יוֹחָנָן וְדָרַשׁ. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מִזְּבוּלוּן הָיָה. דִּכְתִיב וַיַּעַל הַגּוֹרָל הַשְּׁלִישִׁי לִבְנֵן זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם. וּכְתִיב מִשָּׁם עָבַר קַדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין. וּכְתִיב כִּדְבַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִיתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר. בְּשׁוּבְתָא חוֹרָיְתָא אָמַר רִבִּי לֵוִי לִיהוּדָה בַּר נַחְמָן. סַב לָךְ אִילֵּין תַּרְתֵּין סִילְעֵיָא וְעוֹל מְצַמְתָּה קָהָלָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. עָאַל וְאָמַר קוֹמֵיהוֹן. יָפָה לִימְדָנוּ רִבִּי יוֹחָנָן. אִמּוֹ מֵאֲשֶׁר וְאָבִיו מִזְּבוּלֻן. וְיָרְכָתוֹ עַל צִידוֹן. יֶרֶךְ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּהּ מִצִּידוֹן הָיָה. וּכְתִיב וַיֵּרֶד יָפוֹ. לָא צוֹרְכָא דֵּילָא וַיֵּרֶד עַכּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מֵעוֹלֵי רְגָלִים הָיָה וְנִכְנַס לְשִׁמְחַת בֵּית שׁוֹאֵבָה וְשָׂרַת עָלָיו רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. לְלַמְּדָךְ שֶׁאֵין רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שׁוֹרָה אֶלָּא עַל לֵב שָׂמֵחַ. מַה טַעֲמָא. וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי בִּנְיָמִן בַּר לֵוִי. וְהָיָה כְּנֶגֶן בַּמְנַגֵּן אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יוּדָה. כָּל שֶׁלֹּא רָאָה דִּיפְלֵי אִיסְטֶבָה שֶׁל אֲכְסַנְדְּרִיאָה לֹא רָאָה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל מִיָּמָיו. כְּמִין בַּסִילְקֵי גְּדוֹלָה הָיָה וְאַסְטִיוֹ לִפְנִים מִסְּטִיוֹ הָיְתָה. פְּעָמִים הָיוּ בָהּ כִּפְלַיִים כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם. וְשִׁבְעִים קַתֶּדְרָאוֹת שֶׁלָּזָהָב הָיוּ שָׁם מְקוּבְּעוֹת אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת כְּנֶגֶד שִׁבְעִים זְקֵינִים. וְכָל אַחַת וְאַחַת הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ רִיבּוֹא דֵינָרֵי זָהָב. וּבִימָה שֶׁלְּעֵץ בָּאֶמְצַע וַחֲזָן הַכְּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ. עָמַד אֶחָד מֵהֶן לִקְרֹאוֹת בַּתּוֹרָה הָיָה הַמְמוּנֶּה מֵניף בְּסוּדָרִין וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה שֶׁהָיָה מְבָרֵךְ הָיָה הַמְמוּנֶּה מֵניף בְּסוּדָרִין וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ יוֹשְׁבִין מְעוּרָבְבִין אֶלָּא יוֹשְׁבִין כָּל אוּמָּנוּת וְאוּמָּנוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. שֶׁאִם יָבוֹא אַכְסַנַאי יְהֵא מִידַּבֵּק בִּבְנֵי אוּמָּנוּתוֹ. וּמִשָּׁם הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ יוֹצְאָה. וּמִי הֶחֱרִיבָהּ. טְרוֹגְיָנוּס הָרָשָׁע.

תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי. בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הוּזְהָרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָשׁוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם. [שֶׁנֶּאֱמַר] כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. וַיי אָמַר לָכֶם לֹא תוֹסִיפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד. וֶהֱשִׁיבְךָ יְיָ מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת. וּבִשְׁלָשְׁתָּן חָזְרוּ וּבִשְׁלָשְׁתָּן נָפְלוּ. אַחַת בִּימֵי סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר. [שֶׁנֶּאֱמַר] הוֹי הַיּוֹרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה. מַה כְתִיב בַּתְּרֵיהּ. וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵל וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וגו׳. וְאַחַת בִּימֵי יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ. וְהָיְתָה הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵיאִים מִפֶּנָּהּ שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם וגו׳. וְאַחַת בִּימֵי טְרַוגְיָנוּס הָרָשָׁע.

נוֹלַד לוֹ בֶּן בְּתִשְׁעָה בְאָב וְהָיוּ מִתְעַנְּין. מֵת בִּתּוֹ בַּחֲנוּכָּה וְהִדְלִיקוּ נֵירוֹת. שָׁלְחָה אִשְׁתּוֹ וְאָמְרָה לוֹ. עַד שֶׁאַתְּ מְכַבֵּשׁ אֶת הַבַּרְבָּרִיִּים בּוֹא וּכְבֵישׁ אֶת הַיְּהוּדִים שֶׁמְּרִדוּ בָךְ. חָשֵׁב מֵיתֵי לַעֲשָׂרָה יוֹמִין וַאֲתָא לַחֲמִשָּׁה. אֲתָא וַאֲשְׁכַּחוֹן עֲסִיקִין [בַּאוֹרַיְיתָא בִּפְסוּקָא] יְשָׁא עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ וגו׳. אֲמַר לוֹן. מַה הֲוִיתוֹן עֲסִיקִין. אָמְרוֹן לֵיהּ. הָכֵין וָכֵן. אֲמַר לוֹן. הַהוּא גַּבְרָא הוּא דַּחֲשֵׁב מֵיתֵי לַעֲשָׂרָה יוֹמִין וַאֲתָא לַחֲמִשָּׁה. וְהִקִּיפָן לִיגְיוֹנוֹת וְהָרְגָן. אֲמַר לְנְשֵׁיהֶן. נִשְׁמָעוֹת אַתֶּם לְלִיגְיוֹנוֹתַיי וְאֵין אֲנִי הוֹרֵג אֶתְכֶם. אָמְרוֹן לֵיהּ. מַה דְעַבְדַת בָּאֲרַעְיָא עֲבִיד בְּעִילְיָא. וְעִירֵב דָּמָן בְּדָמָן וְהָלַךְ הַדָּם בַּיָּם עַד קִיפְרוֹס. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִגְזְרָה קֶרֶן יִשְׂרָאֵל וְעוֹד אֵינָהּ עֲתִידָה לַחֲזוֹר לִמְקוֹמָהּ עַד שֶׁיָּבוֹא בֶּן דָּוִד.

ב משנה: מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג הָיוּ יוֹרְדִין לְעֶזְרַת הַנָּשִׁים וּמְתַקְּנִין שָׁם תִּקּוּן גָּדוֹל וּמְנוֹרוֹת שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם וּסְפָלִים שֶׁל זָהָב בְּרָאשֵׁיהֶן. וְאַרְבָּעָה סוּלָּמוֹת עַל כָּל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְאַרְבָּעָה יְלָדִים מִפִּרְחֵי כְהוּנָּה וּבִידֵיהֶן כַּדֵּי שֶׁמֶן שֶׁל מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג וְהֵן מַטִּילִין עַל כָּל סֵפֶל וָסֵפֶל:

הלכה: אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה. כָּל יָמִים שֶׁלִּשְׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא הָיוּ טוֹעֲמִין טַעַם שֵׁינָה כָּל עִיקָּר. כַּתְּחִילָּה הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב תָּמִיד שֶׁלְּשַׁחַר. מִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב אֶת הַמּוּסָפִין. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין [לְהַקְרִיב נְדָרִים וּנְדָבוֹת. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין] לוֹכַל וְלִשְׁתּוֹת. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְתַלְמוּד תּוֹרָה.

וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב תָּמִיד שֶׁלְּבֵין הָעַרְבַּיִם. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. וְהָא תַנְיָ. שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִישָׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים. מַלְקִין אוֹתוֹ וְיָשֵׁן מִיַּד. מִתְנַמְנְמִין הָיוּ.

וּמְתַקְּנִין שָׁם תִּקּוּן גָּדוֹל. מַה תִּיקּוּן הָיוּ עוֹשִׂין שָׁם. שֶׁהָיוּ מַעֲמִידִין הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. וַחֲלָקָה הָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה וְהִקִּיפוּהָ כְּצוֹצְטְרָה שֶׁהַנָּשִׁים רוֹאוֹת מִלְמַעְלָן וְהָאֲנָשִׁים מִלְמַטָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ מְעוֹרָבִין. מִפְּנֵי לָמְדוּ מִדָּבָר תּוֹרָה. וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד. תִּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוּ שֶׁלְּמָשִׁיחַ. וְחוֹרָנָה אָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוּ שֶׁלְּמָשִׁיחַ. מָה אִם בְּשָׁעָה שֶׁהֵן אֲבֵילִין אַתְּ אָמַר. הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. בְּשָׁעָה שֶׁהֵן שְׂמֵחִים לֹא כָל שֶׁכֵּן. מָאן דְּאָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוּ שֶׁלְּיֵצֶר הָרַע. מַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁאֵין יֵצֶר הָרַע קַיָּים אַתְּ אָמַר הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. בְּשָׁעָה שֶׁיֵּצֶר הָרַע קַיָּים לֹא כָל שֶׁכֵּן.

וּמְנוֹרוֹת שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם. בַּר קַפָּרָא אָמַר. וְגוֹבְהָן מֵאָה אַמָּה. וְהָא תַנְיָ. כָּל דִּתְלִי מֵאָה אַמִּין בָּעֵי בַסִּיס תַּלְתִּין וּתְלַת. סוֹלְמָא מִיכָּא תַּלְתִּין וּתְלַת וְסוֹלְמָא מִיכָּא תַּלְתִּין וּתְלַת. וְהַתַנְיָ. כָּל הָעֲזָרָה לֹא הָיְתָה אֶלָּא אוֹרֶךְ מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וְשֶׁבַע עַל רוֹחַב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ. אַשְׁכַּח תַּנְיָ. מְקוֹמָן מַעֲשֶׂה נִיסִּים הָיוּ. מַה. בְּיַד כּוּלָּהֶם מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג. אוּ בְיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג.

ג משנה: מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֲנִים וּמֵהֶמְיָנֵיהֶן הָיוּ מַפְקִיעִין וּבָהֶן הָיוּ מַדְלִיקִין לֹא הָיְתָה חָצֵר בִּירוּשָׁלַם שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה מֵאוֹר בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה:

הלכה: תַּנְיָ מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֵן גָּדוֹל הָיוּ מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּירוֹת שֶׁבִּפְנִים וּמִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֵן הֶדְיוֹט הָיוּ מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּירוֹת שֶׁבַּחוּץ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. כְּתִיב. לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. שִׁיעֲרוּ לוֹמַר. אֵין לָךְ עוֹשֶׂה שַׁלְהֶבֶת אֶלָּא פִּשְׁתָּן בִּלְבַד.

מָהוּ מַפְקִיעִין. תִּירְגֵּם רִבִּי חַגַּיי קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מַפְשִׁילִים.

תַּנְיָ. לֹא הָיָה חָצֵר בִּירוּשָׁלַם שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה מֵאוֹר בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. תַּנְיָ. יְכוֹלָה אִשָּׁה לָבוֹר חִיטֶּיהָ לְאוֹר הַמַּעֲרָכָה. וְלֹא הָיוּ מוֹעֲלוֹת. לָאו. דְּאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הֲרֵיחַ וְהַמַּרְאָה וְהַקּוֹל אֵין בָּהֶן מְעִילָה. שִׁשָּׁה קוֹלוֹת הָיוּ נִשְׁמָעִים מִירִיחוֹ. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל שַׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּפְתַּח. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַמַּגְרֵיפָה. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ שֶׁעָשָׂה בֶן קָטִין מוּכָנִי לַכִּיּוֹר. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל גְּבִינִי כָּרוּז. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הֶחָלִיל. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַצֵּילְצָל. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף קוֹלוֹ שֶׁלְּכֹהֵן גָּדוֹל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. מִירִיחוֹ הָיוּ מְרִיחִין רֵיחַ פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת. אָמַר רַבִּי לְעָזָר בֶּן דִּלְגַּיי. עִזִּים הָיוּ לְבֵית אַבָּא בְּהָרֵי אַכְוָור וְהָיוּ מִתְעַטְּשׁוֹת מֵרֵיחַ פִּיטוּם הַקְּטוֹרֶת.

ד משנה: הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הָיוּ מְרַקְּדִין לִפְנֵיהֶן בַּאֲבוּקוֹת וְאוֹמֵר לִפְנֵיהֶן דִּבְרֵי תוֹשְׁבָּחוֹת. וְהַלְוִיִּם בְּכִינּוֹרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבְכָל כְּלֵי שִׁיר בְּלֹא מִסְפָּר עַל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל לְעֲזָרַת נָשִׁים כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבַּתְּהִילִּים שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמְדִים הַלְוִיִּם בְּשִׁיר.

הלכה: הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי הַמַּעֲשֶׂה. יֵשׁ מֵהֶן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין. אַשְׁרֶיךָ יַלְדּוּתִי שֶׁלֹּא בִיַּשְׁתָּ אֶת זִקְנוּתִי. אֵילּוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה. וְיֵשׁ מֵהֶן אוֹמְרִין. אַשְׁרַיִךְ זִקְנוּתִי שֶׁכִּיפַּרְתְּ עַל יַלְדּוּתִי. אֵילּוּ בַעֲלֵי תְשׁוּבָה. אֵילּוּ וָאֵילּוּ הָיוּ אוֹמְרִין. אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא חָטָא. וּמִי שֶׁחָטָא יִיתְּחֵל לוֹ. הִלֵּל הַזָּקֵן כַּד הֲוָה חֲמֵי לוֹן עָבְרִין בְּפַחֲז הֲוָה אָמַר לוֹן. דַּאֲנָן הָכָא מָן הָכָא. וּלְקִילּוּסָן הוּא צָרִיךְ. וְהָכְתִיב אֶלֶף אַלְפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ וְרִיבּוֹא ריבְוָון קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן. כַּד הֲוָה חֲמֵי לוֹן עָבְדִין בְּכוֹשֶׁר הֲוָה אָמַר. דִּי לָא נָן הָכָא מָאן הָכָא. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָפָנָיו כַּמָּה קִילּוּסִין חָבִיב הוּא קִילּוּסָן שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכֹּל. מַה טַעַם. וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל. יוֹשֵׁב תְּהִילּוֹת יִשְׂרָאֵל.

בֶּן יְהוֹצָדָק הָיָה מְשַׁתֵּבֵחַ בִּקְפִיצוֹתָיו. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה מְרַקֵּד בִּשְׁמוֹנָה אֲבוּקוֹת שֶׁלְּזָהָב וְלֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶן נוֹגֵעַ (בָּאָרֶץ) [בַּחֲבֵרוֹ]. וּכְשֶׁהָיָה כוֹרֵעַ הָיָה נוֹעֵץ גּוּדְלוֹ בָּאָרֶץ וְכוֹרֵעַ וּמַיֵּד הָיָה נִזְקָף. אֵי זוֹ הִיא כְרִיעָה וְאֵי זוֹ הִיא בְרִיכָה. רִבִּי חִיָּיה רַבָּה הֲוָה כְרִיעָה לִפְנֵי רִבִּי [וְנִפְסַח] וְנִתְרַפֵּא. לֵוִי בַּר סִיסִי הֲוָה בְרִיכָה לִפְנֵי רִבִּי וְנִפְסַח וְלֹא נִתְרַפֵּא.

כְּתִיב וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת שָׁאוּל לִקְרָאתוֹ וגו׳. מָהוּ אֶחָד הֲרֵיקִים. אָמַר אַבָּא בַּר כַּהֲנָא. הֲרֵיקִים שֶׁבְּרֵיקִים. זֶה אָרְכֵיסְטֵיס. אָמְרָה. הַיּוֹם נִגְלָה כְבוֹד בֵּית אַבָּא. אָמְרוּ עָלָיו עַל בֵּית שָׁאוּל שֶׁלֹּא נִרְאָה מֵהֶם לֹא עֵקֶב וְלֹא גוֹדֶל מִימֵיהֶם. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּבָּא אֶל גְּדֵרוֹת הַצֹּאן אֲשֶׁר עַל הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה. רִבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. גְּדֵר לִפְנִים מִגְּדֵר הָיָה. וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת רַגְלָיו. וַתָּרָוה חֲמֵי לֵיהּ מְשׁוּלְשָׁל צִיבְחַד וּמְסַלֵּיק צִיבְחַד. מְשׁוּלְשָׁל צִיבְחַד וּמְסַלֵּיק צִיבְחַד. אָמַר [דָּוִד]. הֵיאַךְ מִינְגַּע בְּהָדֵין גּוּפָא צַדִּיקָא. הָדָא הִיא דוּ אָמַר לֵיהּ. הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר נְתָנְךָ הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגְךָ. וָאָחוּס עָלֶיךָ אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא וַתָּחָס עָלֶיךָ. צְנִיעוּתְךָ חָסָת עָלֶיךָ. וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכַל לְפָנֵי יְיָ אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאָבִיךְ וגו׳. וּנְקַלּוֹתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָיי וְעִם הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבְדָה. שֶׁאֵינָן אֲמָהוֹת אֶלָּא אִימָּהוֹת. וּמַה נַּעֲנָשָׂה. וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ יָלוֹד עַד יוֹם מוֹתָהּ. וְהָכְתִיב הַשִּׁישִׁי יִתְרָעֶם לְעֻגְלָה אִשְׁתּוֹ. שֶׁגָּעֵת כְּעֻגְלָה וָמֵתָה.

ה משנה: עָמְדוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים בְּשַׁעַר הָעֶלְיוֹן הַיּוֹרֵד מֵעֲזָרַת יִשְׂרָאֵל לְעֲזָרַת נָשִׁים וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בְּיָדָם. קָרָא הַגָּבֵר תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לְמַעְלָה עֲשִׂירִית תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לָעֲזָרָה תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הָיוּ תוֹקְעִים וְהוֹלְכִין עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח הָפְכוּ פְּנֵיהֶן לַמַּעֲרָב וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ הָיוּ בַמָּקוֹם הַזֶּה אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל יי׳ וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קֵדְמָה לַשֶּׁמֶשׁ וְאָנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָיוּ שׁוֹנִין לוֹמַר אָנוּ לְיָהּ וּלְיָהּ עֵינֵינוּ:

הלכה: תִּירְגֵּם רַב קוֹמֵי דְּבֵית רִבִּי שִׁילָה. קָרָא גַּבְרָא. אַכְרִיז כָּרוֹזָא. אָמְרוּן לֵיהּ. קָרָא תַּרְנוּגְלָא. אֲמַר לוֹן. וְהָא תַנִּינָן בֶּן גֶּבֶר. אִית לָךְ מֵימַר בַּר תַּרְנוּגְלָא. רִבִּי יִרְמְיָה בָעֵי. עֲשִׂירִית מִלְּמַעֲלָן. עֲשִׂירִית מִלְּמַטָּן.

אָמַר רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא. וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתֶם. שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לַחַמָּה וּמִשְׁתַּחֲוִים לַהֵיכָל. אָמַר רִבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא. כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי. וְכִי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי. הָא וותְרָה לְאֶלֶף. אֶלָּא שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לַחַמָּה וּמִשְׁתַּחֲוִים לַהֵיכָל.

ו משנה: אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֶשְׂרִים וְאַחַת תְּקִיעוֹת בַּמִּקְדָּשׁ וְלֹא מוֹסִיפִין עַל אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. בְּכָל יוֹם הָיוּ שָׁם עֶשְׂרִים וְאַחַת תְּקִיעָה. שָׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים תִּשַּׁע לְתָמִיד וְתִשַּׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם. וְלַמּוּסָפִין מוֹסִיפִין עוֹד תִּשַּׁע. וּבְעֶרֶב שַׁבָּת מוֹסִיפִין עוֹד שֵׁשׁ שָׁלֹשׁ לְהַפְטִיר אֶת הָעָם מִן הַמִּלְאכָה וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל. עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָג הָיוּ שָׁם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה שָׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים שָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הָעֶלְיוֹן שָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הַתַּחְתּוֹן שָׁלֹשׁ לְמִלּוּי הַמַּיִם שָׁלֹשׁ עַל גַּבֵּי מִזְבַּח תִּשַּׁע לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר וְתִשַּׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם תִּשַּׁע לַמּוּסָפִין שָׁלֹשׁ לְהַפְטִיר אֶת הָעָם מִן הַמְּלָאכָה וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל:

הלכה: תַּנֵּי. אֵין פָּחוּת מִשֶּׁבַע וְלֹא יוֹתֵר עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. הֶהֵן תַּנָּיָא עֲבַד תְּקִיעָה וּתְרוּעָה וּתְקִיעָה חָדָא. וְהֶהֵן תַּנָּיָא עֲבִיד כָּל חָדָא וְחָדָא מִינְּהוֹן חָדָא. שֶׁתִּמְצָא אוֹמֵר. שָׁלֹשׁ עַל כָּל מַטֶּה וּמַטֶּה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. שָׁלֹשׁ עַל כָּל דֶּגֶל וָדֶגֶל. וְתַנֵּי. וְתִשַּׁע לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית. הָא חוֹרִי. מָאן דְּאִית לֵיהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לֵית לֵיהּ לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית. מָאן דְּאִית לֵיהּ לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית לֵית לֵיהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא הָיוּ תוֹקְעִין אֶלָּא לְנִיסּוּךְ הַמַּיִם בִּלְבַד. אֵין תֵּימַר לְמִילּוּיִין. נִיתְנֵי שָׁלֹשׁ לְמִילּוּיֵי הַמַּיִם שֶׁלְּיוֹם וְשָׁלֹשׁ לְמִילּוּי הַמַּיִם שֶׁלְּמָחָר. אִילֵּין אִינִין. וְהָא אִית לָךְ חוֹרָנִין תִּשַּׁע לְמוּסָפֵי שַׁבָּת. תִּשַּׁע לְמוּסָפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. וְתִשַּׁע לְמוּסָפֵי יוֹם טוֹב שֶׁלְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֶלָּא כְּמָאן דְּאָמַר. יִתְקְעוּ. לִפְנִים מִן הַמּוּסָפִין יִתְקְעוּ. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. וַאֲפִילּוּ כְּמָאן דְּאָמַר. יִתְקְעוּ. לִפְנִים מִן הַמּוּסָפִין יִתְקְעוּ. (תְּקִיעוֹת) [תְּקוּעוֹת] הָיוּ מוֹסִיפִין. לֹא הָיוּ מוֹסִיפִין תְּקִיעוֹת.

רִבִּי חִיָּיה בַּר בָּא אָמַר. הִיא גְבָל הִיא כִינּוֹר. נִימִין יְתֵירוֹת בֵּין זֶה לָזֶה. אָמַר רִבִּי חִיָּיה בַּר אַבָּא. לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ גְּבָל. שֶׁהוּא מַלְבִּין כַּמָּה מִינֵי זְמָר. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רַב יוֹסֵף. עַל יְדֵי עוֹר שֶׁאֵינוֹ עָבוּד וְעַל יְדֵי נִימִין יְתֵירוֹת הָיָה מַלְבִּין כַּמָּה מִינֵי זְמָר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עוּגָב זֶה אַרְדָּבְלִס. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. לֹא הָיָה אַרְדָּבְלִיס בִּירוּשָׁלַם מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹרֵחַ אֶת הַנְּעִימָה.

חָלִיל שֶׁלְּמִקְדָּשׁ שְׁלֹמְשָׁה הָיָה וְשֶׁל קֵנָה הָיָה. נִשְׁבַּר וְתִיקְנוּהוּ וְלֹא הָיָה קוֹלוֹ עָרֵב כְּמוֹת שֶׁהָיָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. צִלְצַל שֶׁלְּמִקְדָּשׁ שְׁלֹמְשָׁה הָיָה וְשֶׁלְּנְחוֹשֶׁת הָיָה. נִשְׁבַּר וְתִיקְנוּהוּ וְלֹא הָיָה מְצַלְצֵל כְּמוֹת שֶׁהָיָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. מַכְּתֶשֶׁת שֶׁלְּמִקְדָּשׁ שְׁלֹמְשָׁה הָיָה וְשֶׁלְּנְחוֹשֶׁת הָיָה. נִשְׁבְּרָה וְתִיקְנוּהָ וְלֹא הָיְתָה מְפַשֶּׁמֶת כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהָ וְחָזְרָה לִכְמוֹת שֶׁהָיְתָה. אֵילּוּ שְׁנֵי כֵלִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בְּבֵינָיִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָלְתָה עַלֵּיהֶן אֲרוּחָה. עֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר. נְחוֹשֶׁת מְרוּקָּ. נְחוֹשֶׁת מְמוּרָק. וּכְלֵי נְחוֹשֶׁת מוּצְהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדוֹת כַּזָּהָב. תֵּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. חַד מִינְּהוֹן כִּתְרֵיי דִּדְהָב. וְחוֹרָנָה אָמַר. תְּרֵיי [מִינְּהוֹן] כִּתְרֵיי דִּדְהָב.

תַּנֵּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. שִׁילּוֹחַ הָיָה מוֹצִיא מַיִם כְּאִיפָּר. אָמְרוּ. נַרְחִיבֵנּוּ וְיִרְבּוּ מֵימָיו. הִרְחִיבוּהוּ וְנִתְמָעֲטוּ מֵימָיו. חָזְרוּ וּגְדָרוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה.

מַגְרִיפָה. רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר. עֲשָׂרָה נְקָבִים הָיוּ בָהּ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מוֹצִיא מֵאָה מִינֵי זְמָר. וְחוֹרָנָה אָמַר. מֵאָה נְקָבִים הָיוּ בָהּ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מוֹצִיא עֲשָׂרָה מִינֵי זְמָר. מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם הָיְתָה מוֹצִיאָה אֶלֶף מִינֵי זְמָר.

מוֹסְפֵי שַׁבָּת וּמוֹסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מִי קוֹדֶם. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר. מוֹסְפֵי שַׁבָּת וּמוֹסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מוֹסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ קוֹדְמִין. חֵייְלֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא. שִׁירוּ שֶׁל שַׁבָּת וְשִׁירוּ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ שִׁירוּ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ קוֹדֶם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שַׁנְיָיא הִיא. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּדֵי לְפָרְסְמוֹ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. שׁוֹחֵט מוּסְפֵי שַׁבָּת וְאוֹמְרִים עֲלֵיהֶן שִׁירוּ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ. בְּרַם הָכָא. מוּסְפֵי שַׁבָּת וּמוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מוּסְפֵי שַׁבָּת קוֹדְמִין. עַל שֵׁם. כָּל הַתָּדִיר מֵחֲבֵירוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ.

ז משנה: יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חָג הָיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשָׂעִיר אֶחָד. נִשְׁתַּיְּירוּ שָׁם אַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים לִשְׁמוֹנָה מִשְׁמָרוֹת. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשֵּׁנִי חֲמִשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁלִישִׁי אַרְבָּעָה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר

אֶחָד אֶחָד. בָּרְבִיעִי שִׁלְשָׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּחֲמִישִׁי שְׁנַיִם שְׁנַיִם מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשִּׁשִּׁי אֶחָד מַקְרִיב שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁבִיעִי כּוּלָּן שָׁווין. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַפַּייֵס כִּרְגָלִים. אָמְרוּ מִי שֶׁהִקְרִיב הַיּוֹם לֹא הָיָה מַקְרִיב פָּרִים לְמָחָר אֶלָּא חוֹזְרִין חֲלִילָה׃

הלכה: תַּנְיָ. כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ שׁוֹנוֹת וּמְשַׁלְּשׁוֹת בַּפָּרִים חוּץ מִשְּׁתַּיִם הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹנוֹת וְלֹא הָיוּ מְשַׁלְּשׁוֹת בַּפָּרִים. רִבִּי לָעְזָר שָׁאַל. מָהוּ לְהַתְחִיל מֵהֶן לָרֶגֶל הַבָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַפַּייֵס כִּרְגָלִים. לֹא צוֹרְכָה דִילָא כְּהָדָא דְתַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי נָתָן. דְּתַנֵּי רִבִּי נָתָן. שְׁמִינִי לֹא הָיָה בּוֹ פַּייֵס. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי נָתָן מָהוּ לְהַתְחִיל מֵהֶן לָרֶגֶל הַבָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וְתַנֵּי כֵן. שְׁמִינִי רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ. פַּייֵס בִּפְנֵי עַצְמוֹ. בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. רֶגֶל. דְּאָמַר רִבִּי אַבִּין בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. כּוּלְּהוֹן כְּתִיב וּבַיּוֹם וְכָאן כְּתִיב בַּיּוֹם. לְלַמְּדָךְ שֶׁהוּא רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ. פַּייֵס. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַפַּייֵס כִּרְגָלִים. בְּרָכָה. אָמַר אִילָא. זְמַן. קָרְבָּן. פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד.

ח משנה: בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הָיוּ כָל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁוִין בְּאִימוּרֵי הָרֶגָלִים וּבְחִילּוּק לֶחֶם הַפָּנִים. בַּעֲצֶרֶת אוֹמֵר לוֹ הֵי לָךְ מַצָּה הֵי לָךְ חָמֵץ. מִשְׁמָר שְׁזִמְּנוֹ קָבוּעַ הוּא מַקְרִיב תְּמִידִין נְדָרִים וּנְדָבוֹת וְכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר וּמַקְרִיב אֶת הַכֹּל. יוֹם טוֹב סָמוּךְ לַשַּׁבָּת בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ הָיוּ כָל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁוִין בְּחִילּוּק לֶחֶם הַפָּנִים׃ חָל יוֹם אֶחָד לְהַפְסִיק בֵּינְתַיִם מִשְׁמָר שְׁזִמְּנוֹ קָבוּעַ הָיָה נוֹטֵל עֶשֶׂר חַלּוֹת וְהַמִּתְעַכֵּב נוֹטֵל שְׁתַּיִם. וּבְשְׁאָר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֵׁשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֵׁבַע וְהַיּוֹצֵא נוֹטֵל חָמֵשׁ. הַנִּכְנָסִין חוֹלְקִין בַּצָּפוֹן וְהַיּוֹצְאִין בַּדָּרוֹם. בִּלְגָּה לְעוֹלָם חוֹלֶקֶת בַּדָּרוֹם וְעַבַּעְתָּהּ קְבוּעָה וְחַלּוֹנָהּ סְתוּמָה׃

הלכה: כְּתִיב חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ. יָכוֹל אַף בְּשְׁאַר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה כֵן. תַּלְמוּד לוֹמַר. לְבַד מִמְּכָרָיו עַל הָאָבוֹת. חוּץ מִמַּה שֶׁמָּכְרוּ אָבוֹת לַבָּנִים. אַתְּ שַׁבָּתָךְ וְאֲנִי שַׁבָּתִי.

וּבַעֲצֶרֶת אוֹמֵר לוֹ הֵי לָךְ מַצָּה הֵי לָךְ חָמֵץ. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי הֵי לָךְ חָמֵץ [הֵילָךְ מַצָּה]. מָאן דְּאָמַר. הֵילָךְ מַצָּה. שֶׁהוּא חָבִיב. מָאן דְּאָמַר. הֵי לָךְ חָמֵץ. שֶׁהוּא תָדִיר.

אָמַר רִבִּי לֵוִי. כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת הָיוּ נְתוּנוֹת בַּדָּרוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָה אָמְרָה כֵן. חָל יוֹם אֶחָד לְהַפְסִיק בֵּינְתַיִם. רִבִּי יוּדָה בֶּן טִיטֵס בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. קַרְיֵיא מְסַיֵּיעַ לָהֶן תַּנֶּיָא. וְעַתָּה מַה יֵּשׁ תַּחַת יָדֵךְ חֲמִשָּׁה לֶחֶם תְּנֵה בְיָדִי אוֹ הַנִּמְצָא. וַאֲחֵימֶלֶךְ מִן הַמִּשְׁמָר הַיּוֹצֵא הָיָה.

הַנִּכְנָסִין חוֹלְקִין בַּצָּפוֹן וְהַיּוֹצְאִין בַּדָּרוֹם. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל. כְּדֵי לַחֲלוֹק כָּבוֹד לַנִּכְנָסִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. לֹא מִטַּעַם זֶה אֶלָּא בְּגִין דְּתַנְיִנָן. כָּל הַנִּכְנָסִין לְהַר הַבַּיִת נִכְנָסִין דֶּרֶךְ יָמִין וּמַקִּיפִין וְיוֹצְאִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל.

בִּלְגָּה לְעוֹלָם חוֹלֶקֶת בַּדָּרוֹם. מִפְּנֵי מְרָיָם בַּת בִּלְגָּה שֶׁנִּשְׁתַּמְּדָה וְהָלְכָה וְנִישֵּׂאת לְסַרְדִּיוֹט אֶחָד מִשֶּׁל מַלְכוּת בֵּית יָוָן. וּבָאָה וְטִפְּחָה עַל גַּגּוֹ שֶׁלְמִזְבֵּחַ. אָמְרָה לוֹ. לוּקוֹס. לוּקוֹס. אַתָּה הֶחֱרַבְתָּה נִכְסֵיהֶן שֶׁלְיִשְׂרָאֵל וְלֹא עָמַדְתָּ לָהֶן בִּשְׁעַת דּוּחְקָן. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים. עַל יְדֵי שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ לַעֲלוֹת וְלֹא עָלַת. וְנִכְנַס יְשַׁבְאָב וְשִׁימֵּשׁ תַּחְתֶּיהָ בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה. לְפִיכָךְ בִּלְגָּה לְעוֹלָם בַּיּוֹצֵא וְיֹשֵׁבְאָב בַּנִּכְנָס. וְיַעֲקְרוּ אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. קָשֶׁה לִפְנֵי הַמָּקוֹם לַעֲקוֹר שַׁלְשֶׁלֶת יוּחְסִין מִמְּקוֹמָן. וְיַעֲשׂוּ אוֹתָן עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ. לֵית יְכִיל. [דִּכְתִיב] הֲמָה יִסַּד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם. בְּאוֹמָנוּתָם. אוֹמָנוּת גְּדוֹלָה הָיְתָה שָׁם שֶׁאֵין מִשְׁמַר נוֹטֵל וְשׁוֹנֶה בִּשְׁדֵרָה אֲחוּזָה עַד שֶׁיְּטוֹל חֲבֵירוֹ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. חִישַּׁבְתִּים שֶׁאֵין מִשְׁמַר נוֹטֵל וְשׁוֹנֶה בִּשְׁדֵרָה אֲחוּזָה עַד שֶׁיְּטוֹל חֲבֵירוֹ.

וְעַבַּעְתָּהּ קְבוּעָה. רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָה. טַבָּעוֹת עָשׂוּ לָהֶן רְחָבוֹת מִלְמַעְלָן וְצָרוֹת מִלְמַטָּן.

וְחַלּוֹנָהּ סְתוּמָה. שֶׁלֹּא הֶעֱמִידוּ אוֹתָהּ עַל סַכִּינֵיהֶן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. הוּא הָיָה נִקְרָא בֵּית הַחִילְפוֹת. שֶׁשָּׁם הָיוּ גּוֹנְזִין אֶת הַסַּכִּינִין.